

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 1/47

MINISTERUL SĂNĂȚĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

**UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIȚANU”**

FACULTATEA DE REZIDENȚIAT

**PROGRAMDE INSTRUIRE
PRIN REZIDENȚIATLA LA SPECIALITATEA
PSIHIATRIE**

Codul specialității: 0912.1.43

Durata de studii: 4 ani

Chișinău 2021

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

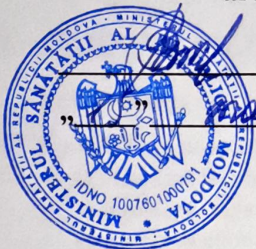
Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 2/47

COORDONAT

Ministrul Sănătății
al RM

20 dd

APROB

Rectorul USMF „Nicolae Testemițanu”
dr. hab. șt. med., profesor universitar

Emil Ceban

20 dd

Programa a fost discutată și aprobată la:

ședința Consiliului de Management al Calității

din „02” martie 20 dd proces verbal nr. 04

Vicepreședinte Consiliului de Management al Calității,

dr. hab. șt. med., prof. univ., Cernețchi Olga

ședința Consiliului facultății de Rezidențiat

din „26” ianuarie 20 dd proces verbal nr. 1

Decanul facultății de Rezidențiat

dr. hab. șt. med., prof. univ., Grib Livi

ședința Comisiei Metodice de Profil „Neuroștiințe”

din „01” decembrie 2021 proces verbal nr. 3

Președintele Comisiei Metodice de Profil „Neuroștiințe”

Academician al AȘM, dr. hab. șt. med., prof. univ.,

Groppa Stanislav

ședința Catedrei de Psihiatrie, narcologie și psihologie medicală

din „09” Septembrie 2021 proces verbal nr. 4

Șef catedră, dr. hab. șt. med.,

prof. univ., Nacu Anatol

Programa a fost elaborată de colectivul de autori:

Nacu Anatol, Dr. hab. șt. med., prof. univ.

Coșciug Ion, Dr. în medicină, conferențiar universitar

Deliv Inga, Dr. în medicină, conferențiar universitar

Oprea Valentin, Dr. în medicină, conferențiar universitar

Nastas Igor, Dr. în medicină, conferențiar universitar

Chihai Jana, Dr. în medicină, conferențiar universitar

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 3/47

I. SCOPUL SPECIALITĂȚII

Constă în depistarea, diagnosticarea, tratamentul și recuperarea pacienților cu tulburări de sănătate mintală prin mijloace nechirurgicale.

II. OBIECTIVELE DE FORMARE ÎN CADRUL SPECIALITĂȚII:

Enumerarea obiectivelor

✓ **La nivel de cunoaștere și înțelegere:**

- să cunoască factorii de risc pentru diverse tulburări de sănătate mintală
- să înțeleagă impactul diferitor factori de risc în dezvoltarea tulburărilor de sănătate mintală
- să cunoască etiopatogenia diferitor tulburări de sănătate mintală
- să însușească semiologia tulburărilor de percepție, gândire, memorie, voință, afectivitate, etc.
- să cunoască principalele sindroame psihopatologice
- să cunoască clasificarea tulburărilor de sănătate mintală în conformitate cu CIM-10 și DSM-V
- să cunoască criteriile de diagnostic ale tulburărilor de sănătate mintală, inclusiv a celor datorate utilizării de substanțe psihoactive, în conformitate cu CIM-10 și DSM-V
- să cunoască metodele de investigație paraclinică utilizate în prezent pentru confirmarea/infirmarea unui diagnostic psihiatric
- să cunoască metodele de investigație clinico-psihologică (scale și teste psihometrice) utilizate în psihiatrie pentru confirmarea/infirmarea prezenței și severității diferitor tulburări de sănătate mintală
- să cunoască opțiunile de tratament psihiatric modern
- să cunoască principalele clase de remedii psihotrope utilizate în prezent pentru tratamentul tulburărilor de sănătate mintală
- să cunoască și să înțeleagă mecanismele de acțiune ale remediilor psihotrope utilizate în prezent pentru tratamentul tulburărilor de sănătate mintală
- să cunoască stările de urgență psihiatrică și principiile asistenței medicale de urgență a tulburărilor de sănătate mintală
- să cunoască și să înțeleagă principiile tratamentului în perioada acută și în etapa de susținere a pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală
- să cunoască principiile psihoeducației și profilaxiei primare, secundare, terțiare a tulburărilor de sănătate mintală
- să cunoască principiile și metodele tratamentului non-farmacologic (consilire psihologică, psihoterapie)
- să cunoască și să înțeleagă principiile psihiatriei comunitare
- să cunoască algoritmi de conduită medicală în cazul pacienților cu tulburări de sănătate mintală reglementate în actele normative de stat și Protocoalele Clinice Naționale / Protocoalele Clinice Standartizate
- să cunoască și să înțeleagă principiile reabilitării și reintegrării familiale, sociale ale pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală

✓ **La nivel de aplicare**

- să poată identifica factorii de risc pentru diverse tulburări de sănătate mintală
- să poată efectua psihoeducația în societate pentru a reduce riscul dezvoltării diferitor tulburări de sănătate mintală
- să poată efectua profilaxia primară, secundară și terțiară a tulburărilor de sănătate mintală
- să poată depista tulburările de percepție, gândire, memorie, voință, afectivitate, etc.
- să poată identifica principalele sindroame psihopatologice prezente la pacienții cu diverse tulburări de sănătate mintală
- să poată elabora un diagnostic sindromal, dar și unul nosologic în conformitate cu criteriile CIM-10 (și I 1) și DSM-5

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 4/47

- să poată interpreta rezultatele investigațiilor paraclinice utilizate în prezent pentru confirmarea/infirmarea diagnosticului tulburărilor de sănătate mintală
- să poată utiliza și interpreta rezultatele investigațiilor clinico-psihologice (scalelor și testelor psihometrice) utilizate în psihiatrie pentru confirmarea/infirmarea diferitor tulburări de sănătate mintală
- să poată utiliza în funcție de mecanismele de acțiune și simptomele psihopatologice dominante principalele clase de remedii psihotrope utilizate în prezent pentru tratamentul tulburărilor de sănătate mintală
- să poată efectua tratamentul stărilor de urgență psihiatrică
- să poată realiza psihoeucația populației în scopul reducerii incidenței tulburărilor de sănătate mintală
- să poată aplica metode de tratament non-farmacologic (consilire psihologică, activare comportamentală, terapia prin soluționarea problemelor, interviul motivațional)
- să poată aplica în practică algoritmi de conduită medicală în cazul pacienților cu tulburări de sănătate mintală reglementate în actele normative de stat și Protocoalele Clinice Naționale / Protocoalele Clinice Standartizate
- să poată realiza practic reabilitarea și reintegrarea familială, socială a pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală

✓ *La nivel de integrare*

- să evalueze și să prognozeze impactul diferitor factori de risc în dezvoltarea tulburărilor de sănătate mintală
- să poată selecta modalități adecvate contingentului instruit pentru a realiza eficient procesul de psihoeucație al populației
- să poată integra eforturile specialiștilor din diferite domenii de sănătate publică în scopul reducerii incidenței tulburărilor de sănătate mintală
- să poată relaționa cu alte servicii de sănătate publică în scopul creșterii eficienței terapiei și calității vieții pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală
- să efectueze promovarea și protecția drepturilor persoanelor cu tulburări de sănătate mintală
- să poată relaționa eficient cu alte servicii comunitare (administrația publică locală, poliția, asistența socială, organizațiile non-guvernamentale, etc) în realizarea procesului de recuperare și reintegrare socială a pacienților cu diferite tulburări de sănătate mintală

III. CONȚINUTUL DE BAZĂ A PROGRAMEI DE INSTRUIRE LA SPECIALITATEA PSIHIATRIE

A. STRUCTURA PE ANI A PROGRAMEI DE STUDII

Anexa 1. Structura programului de studii pe ani

Nr d/o	Denumirea modului	Anul de studii	Durata, săptămâni	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
				Curs	Lucrări practice	Seminare			
1.	Psihiatrie clinică și diagnostic psihopatologic (simptomatic, sindromologic, nozologic)	I	30	150	150	150	450	630	1080
2.	Psihologie clinică și examen clinico-psihologic	I	5	25	25	25	75	105	180
3.	Medicină internă	I	2	10	10	10	30	42	72
4.	Neurologie	I	2	10	10	10	30	42	72
5.	Endocrinologie	I	2	10	10	10	30	42	72
6.	Farmacoterapie și farmacologie clinică	I	1	5	5	5	15	21	36

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 5/47**

Nr d/o	Denumirea modului	Anul de studii	Durata, săptămâni	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
				Curs	Lucrări practice	Seminare			
7.	Anestezie și terapie intensivă	I	2	10	10	10	30	42	72
8.	Sănătate publică și management	I	1	5	5	5	15	21	36
9.	Psihiatrie clinică și diagnostic psihopatologic (simptomatic, sindromologic, nozologic)	II	24	120	120	120	360	504	864
10.	Psihologie clinică și examen clinico-psihologic	II	3	15	15	15	45	63	108
11.	Metode de tratament și psihofarmacologie	II	2	10	10	10	30	42	72
12.	Psihiatrie de urgență	II	8	40	40	40	120	168	288
13.	Psihoterapie	II	8	40	40	40	120	168	288
14.	Psihiatrie pediatrică	III	9	45	45	45	135	189	324
15.	Psihiatrie comunitară	III	12	60	60	60	180	252	432
16.	Stagiul practic	III	12	60	60	60	180	252	432
17.	Narcologie	III	12	60	60	60	180	252	432
18.	Metode de tratament și psihofarmacologie	IV	6	30	30	30	90	126	216
19.	Psihiatrie limitrofă	IV	8	40	40	40	120	168	288
20.	Psihiatrie pediatrică	IV	3	15	15	15	45	63	108
21.	Psihiatrie geriatică	IV	4	20	20	20	60	84	144
22.	Psihiatrie forensică (expertiza psihiatrică-judiciară)	IV	4	20	20	20	60	84	144
23.	Stagiul practic	IV	12	60	60	60	180	252	432
24.	Psihoterapie	IV	8	40	40	40	120	168	288
Total			180	900	900	900	2700	3780	6480

Anexa 2. Repartizarea modulelor conform bazelor clinice

Nr d/o	Denumirea modului	Anul de studii	Durata, săptămâni	Baza clinică
1.	Psihiatrie clinică și diagnostic psihopatologic (simptomatic, sindromologic, nozologic)	I	30	Catedra Psihiatrie, narcologie și psihologie medicală, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., Nacu A.A.
2.	Psihologie clinică și examen clinico-psihologic	I	5	- // -
3.	Medicină internă	I	2	Catedra Medicină Internă, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., Matcovschi S.
4.	Neurologie	I	2	Catedra Neurologie, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., academician, Groppa St.
5.	Endocrinologie	I	2	Catedra Endocrinologie, șef catedră, dr.șt.med, conf.univ., Vudu Lorina
6.	Farmacoterapie și farmacologie clinică	I	1	Catedra Farmacologie clinică, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., Bacinschi N
7.	Anestezie și terapie intensivă	I	2	Catedra Anesteziologie și terapie intensivă, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., Șandru S.
8.	Sănătate publică și management	I	1	Catedra Sănătate publică-Management, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., Raevschi Elena
9.	Psihiatrie clinică și diagnostic	II	24	Catedra Psihiatrie, narcologie și psihologie

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 6/47**

Nr d/o	Denumirea modului	Anul de studii	Durata, săptămâni	Baza clinică
	psihopatologic (simptomatic, sindromologic, nozologic)			medicală, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., Nacu A.A.
10.	Psihologie clinică și examen clinico-psihologic	II	3	- // -
11.	Metode de tratament și psihofarmacologie	II	2	- // -
12.	Psihiatrie de urgență	II	8	- // -
13.	Psihoterapie	II	8	- // -
14.	Psihiatrie pediatrică	III	9	- // -
15.	Psihiatrie comunitară	III	12	- // -
16.	Stagiul practic	III	12	Spitalele Raionale
17.	Narcologie (Adictologie)	III	12	Catedra Psihiatrie, narcologie și psihologie medicală, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., Nacu A.A.
18.	Metode de tratament și psihofarmacologie	IV	6	- // -
19.	Psihiatrie limitrofă	IV	8	- // -
20.	Psihiatrie pediatrică	IV	3	- // -
21.	Psihiatrie geriatrică	IV	4	- // -
22.	Psihiatrie forensică (expertiza psihiatrică-judiciară)	IV	4	- // -
23.	Stagiul practic	IV	12	Spitalele Raionale
24.	Psihoterapie	IV	8	Catedra Psihiatrie, narcologie și psihologie medicală, șef catedră, dr.hab.șt.med, prof.univ., Nacu A.A.

B. PLANUL TEMATIC AL CURSURILOR, SEMINARELOR ȘI LUCRĂRILOR PRACTICE PE ANI DE STUDII

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	Lucrări practice	Seminare			
Anul I							
Modul de specialitate: PSIHIATRIE CLINICĂ ȘI DIAGNOSTIC PSIHOPATOLOGIC - 30 săptămâni.							
1.	Legislația Republicii Moldova în domeniul sănătății mintale și asistenței psihiatrice comunitare.	15	15	15	450	630	1080
2.	Metode paraclinice de investigație în psihiatrie.	15	15	15	45	63	108
3.	Neuroanatomie și neurochimie cerebrală.	15	15	15	45	63	108
4.	Semiologia percepției.	15	15	15	45	63	108
5.	Semiologia gândirii.	15	15	15	45	63	108
6.	Semiologia memoriei.	15	15	15	45	63	108
7.	Semiologia emoțiilor.	15	15	15	45	63	108
8.	Semiologia conștiinței.	15	15	15	45	63	108
9.	Semiologia conduitei motorii și voliționale.	15	15	15	45	63	108
10.	Sindroame psihopatologice și taxonomiile nozografice.	15	15	15	45	63	108
Total ore modul		150	150	150	450	630	1080

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 7/47**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	Lucrări practice	Seminare			
Modul de specialitate: PSIHOLOGIE CLINICĂ ȘI EXAMEN CLINICO-PSIHOLOGIC - 5 săptămâni.							
1.	Psihologia clinică domeniului aplicative.	5	5	5	15	21	36
2.	Bazele biologice, cognitive și sociale ale comportamentului uman.	5	5	5	15	21	36
3.	Rolul psihologiei clinice în tulburările mintale și de comportament.	5	5	5	15	21	36
4.	Psihologia etapelor de dezvoltare ale subiectului uman, raportată la diagnosticul clinic.	5	5	5	15	21	36
5.	Examenul clinico-psihologic.	5	5	5	15	21	36
	Total ore modul	25	25	25	75	105	180
Modul conex: MEDICINA INTERNA - 2 săptămâni.							
1.	Pneumoniile.		2	1	3	4	10
2.	Insuficiența respiratorie.	2		1	3	4	10
3.	Hipertensiunea arterială.		3		3	4	10
4.	Sindromul coronarian acut			3	3	4	10
5.	Insuficiența cardiacă acută și cronică		3		3	4	10
6.	Hepatopatii medicamentoase și toxice	2		2	4	4	12
7.	Insuficiența hepatocelulară		3		3	4	10
8.	Insuficiența renală acută și cronică			3	3	4	10
9.	Afecțiuni alergice acute (urticaria, angioedemul, șocul anafilactic)		2	2	4	4	12
10.	Colagenozele. Clasificare. Criterii de diagnostic. Principii de tratament.		2	1	3	4	10
	Total ore modul	4	15	13	32	40	72
Modul conex: NEUROLOGIE - 2 săptămâni.							
1.	Sindroame neurologice.	2	2	2	6	8,4	14,4
2.	Neuroinfecții.	2	2	2	6	8,4	14,4
3.	Patologia extrapiramidală.	2	2	2	6	8,4	14,4
4.	Procese expansive intracraniene.	2	2	2	6	8,4	14,4
5.	Epilepsiile și accesele convulsive.	2	2	2	6	8,4	14,4
	Total ore modul	10	10	10	30	42	72
Modul conex: ENDOCRINOLOGIE - 2 săptămâni.							
1.	Patologia hipofizei. Patologia tiroidiană. Patologia paratiroidelor.	2	2	2	6	8,4	14,4
2.	Patologia corticosuprarenalei și gonadelor.	2	2	2	6	8,4	14,4
3.	Pancreasul endocrin.	2	2	2	6	8,4	14,4
4.	Obezitatea.	2	2	2	6	8,4	14,4
5.	Neuroendocrinologie.	2	2	2	6	8,4	14,4
	Total ore modul	10	10	10	30	42	72
Modul conex: FARMACOTERAPIE ȘI FARMACOLOGIE CLINICĂ - 1 săptămână.							
1.	Remediile neuroleptice, tranchilizante, sedative, sărurile de litiu.	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Remediile antidepressive. Excitante ale Sistemului Nervos Central. Nootrope, tonizante, adaptogene, analeptice.	1	1	1	3	4,2	7,2
3.	Farmacologia clinică a analgezicelor și alcoolului	1	1	1	3	4,2	7,2

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 8/47**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	Lucrări practice	Seminare			
	etic.						
4.	Remediile hipnotice, anticonvulsivante simptomatice, antiepileptice, antiparkinsoniene și antispastice ale musculaturii striate.	1	1	1	3	4,2	7,2
5.	Remediile cardiovasculare și vegetotrope.	1	1	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	5	5	5	15	21	36

Modul conex: ANESTEZIE ȘI TERAPIE INTENSIVĂ - 2 săptămâni.

1.	Insuficiența pulmonară acută. Insuficiența cardiovasculară acută.	2	2	2	6	8,4	14,4
2.	Stările terminale.	2	2	2	6	8,4	14,4
3.	Insuficiența hepatorenală acută.	2	2	2	6	8,4	14,4
4.	Lezarea toxică a sistemului nervos. Șocul toxiinfecțios. Coma toxică.	2	2	2	6	8,4	14,4
5.	Nutriția parenterală, enterală și combinată a pacienților de profil neurologic și psihiatric.	2	2	2	6	8,4	14,4
	Total ore modul	10	10	10	30	42	72

Modul conex: MANAGEMENTUL SERVICIILOR DE SĂNĂTATE MENTALĂ - 1 săptămână.

1.	Serviciile de sănătate mintală din Republica Moldova: rolul, structura și funcțiile. Cooperarea intersectorială: medical, social și educațional în acordarea serviciilor de sănătate mintală.	2		3	5	4	9
2.	Reforma serviciilor de sănătate mintală în Republica Moldova: necesitate, obiective generale și specifice. Rezultatele reformei și direcțiile de dezvoltare ale serviciilor comunitare de sănătate mintală.	1		3	4	4	8
3.	Managementul serviciilor de sănătate mintală la nivel de Asistență Medicală Primară, Asistență Medicală Specializată de Ambulatoriu, Asistență Medicală de Urgență, Asistență Medicală Spitalicească. Evaluarea activității. Analiza indicatorilor de activitate.	2		3	5	5	10
4.	Managementul modern al instituției/ Centrului Comunitar de Sănătate Mintală: principii, funcții, metode și tehnici.	2		3	5	4	9
5.	Managementul resurselor umane. Motivarea angajaților. Managementul echipei.	2		4	6	6	12
6.	Comunicarea și luarea deciziilor în instituția medicală. Managementul schimbărilor.	1		3	4	6	13
7.	Managementul timpului, stresului și conflictului la locul de muncă.	2		4	6	6	12
	Total ore modul	12		23	35	35	70

Anul II**Modul de specialitate: PSIHIATRIE CLINICĂ ȘI DIAGNOSTIC PSIHOPATOLOGIC - 24 săptămâni.**

1.	Schizofrenia și tulburările din spectrul schizofreniei.	45	45	45	135	189	324
2.	Tulburări ale dispoziției afective.	20	20	20	60	84	144
3.	Epilepsie.	30	30	30	90	126	216

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 9/47**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	Lucrări practice	Seminare			
4.	Tulburări mintale și de comportament datorate leziunii sau disfuncției cerebrale sau unei boli somatice.	25	25	25	75	105	180
Total ore modul		120	120	120	360	504	864

Modul de specialitate: PSIHLOGIE CLINICĂ ȘI EXAMEN CLINICO-PSIHLOGIC - 3 săptămâni.

1.	Introducere în bioetică.	3	3	3	9	12,6	21,6
2.	Confidențialitatea și consimțământul informat.	3	3	3	9	12,6	21,6
3.	Malpractica.	3	3	3	9	12,6	21,6
4.	Etica cercetării pe subiectul uman.	3	3	3	9	12,6	21,6
5.	Probleme etice genetice în psihologia clinică.	3	3	3	9	12,6	21,6
Total ore modul		15	15	15	45	63	108

Modul de specialitate: METODE DE TRATAMENT ȘI PSIHOFARMACOLOGIE - 2 săptămâni.

1.	Metode moderne de tratament psihofarmacologic al tulburărilor de sănătate mintală.	2	2	2	6	8,4	14,4
2.	Neurotransmisia cerebrală în normă și patologie.	2	2	2	6	8,4	14,4
3.	Ipoteze neurochimice în etiopatogenia tulburărilor psihotice acute și altor tulburări de sănătate mintală.	2	2	2	6	8,4	14,4
4.	Clase de remedii medicamentoase utilizate în psihiatrie.	2	2	2	6	8,4	14,4
5.	Principii generale de administrare a remediilor psihotrope.	2	2	2	6	8,4	14,4
Total ore modul		10	10	10	30	42	72

Modul de specialitate: PSIHIATRIE DE URGENȚĂ - 8 săptămâni.

1.	Urgențele psihiatrice psihotice.	5	5	5	15	21	36
2.	Agitația și stupoarea psihomotorie.	5	5	5	15	21	36
3.	Urgențe psihiatrice în cadrul schizofreniei.	5	5	5	15	21	36
4.	Urgențe psihiatrice în cadrul dependenței de alcool.	5	5	5	15	21	36
5.	Urgențe psihiatrice la bolnavii cu dependență de substanțe psihoactive.	5	5	5	15	21	36
6.	Urgențe psihiatrice în cazul reacțiilor acute la stres sever.	5	5	5	15	21	36
7.	Crizele convulsive în serie și status epilepticus.	5	5	5	15	21	36
8.	Urgențele psihiatrice la pacienții de vârstă înaintată. Urgențe psihiatrice la copii și adolescenți.	5	5	5	15	21	36
Total ore modul		40	40	40	120	168	288

Modul de specialitate: PSIHOTERAPIE - 8 săptămâni.

1.	Istoricul psihoterapiei. Curente importante. Indicații și contraindicații.	5	5	5	15	21	36
2.	Hipnoza clasică. Hipnoza ericsoniană.	5	5	5	15	21	36
3.	Programarea neurolingvistică. Antrenamentele autogene, Șulțe, Djacobson, Ioga.	5	5	5	15	21	36
4.	Terapiile cognitiv-comportamentale, direcțiile principale.	5	5	5	15	21	36
5.	Psihoterapia de grup. Grupuri de training. K. Levin	5	5	5	15	21	36

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 10/47**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	Lucrări practice	Seminare			
	și interacțiunea individului într-un sistem.						
6.	Ghestalt terapia. Analiza tranzacțională.	5	5	5	15	21	36
7.	Terapia umanistă Rogers.	5	5	5	15	21	36
8.	Psihodrama.	5	5	5	15	21	36
	Total ore modul	40	40	40	120	168	288

Anul III**Modul de specialitate: PSIHIATRIE PEDIATRICĂ - 9 săptămâni.**

1.	Perioadele dezvoltării psihice normale a copilului.	5	5	5	15	21	36
2.	Retardul mintal. Tulburările de învățare (dislexii, discalculii, disgrafii).	5	5	5	15	21	36
3.	Tulburări de comunicare (de limbaj expresiv, receptiv, fonologică, balbismul). Tulburările de spectru autist (TSA). Tulburarea de dezvoltare pervazivă.	5	5	5	15	21	36
4.	Hiperactivitatea cu Deficit Atențional (ADHD).	5	5	5	15	21	36
5.	Tulburarea de conduită. Tulburarea de opoziționism provocator.	5	5	5	15	21	36
6.	Tulburările de alimentare în perioada de sugar.	5	5	5	15	21	36
7.	Ticurile (vocal, motor, tranzitor), tulburarea Gilles de la Tourette.	5	5	5	15	21	36
8.	Enurezisul și encoprezisul non-organic.	5	5	5	15	21	36
9.	Anxietatea de separare. Mutismul selectiv.	5	5	5	15	21	36
	Total ore modul	45	45	45	135	189	324

Modul de specialitate: PSIHIATRIE COMUNITARĂ – 12 săptămâni.

1.	Conceptul de sănătate mintală în psihiatria comunitară.	5	5	5	15	21	36
2.	Psihiatria comunitară. Scop și obiective.	5	5	5	15	21	36
3.	Organizarea serviciilor de Sănătate Mintală în Republica Moldova.	5	5	5	15	21	36
4.	Introducere în conceptul privind îngrijirile integrate în psihiatria comunitară.	5	5	5	15	21	36
5.	Îngrijiri comunitare de sănătate mintală.	5	5	5	15	21	36
6.	Echipa multidisciplinară comunitară.	5	5	5	15	21	36
7.	Agresivitatea și tulburările de sănătate mintală. Intervenția în criză.	5	5	5	15	21	36
8.	Planul de tratament individualizat.	5	5	5	15	21	36
9.	Vizitele la domiciliu (abordări de tip <i>outreach</i>).	5	5	5	15	21	36
10.	Psihoeducația în psihiatria comunitară.	5	5	5	15	21	36
11.	Interviul motivațional și alte intervenții non-farmacologice în psihiatria comunitară.	5	5	5	15	21	36
12.	Reabilitarea (recuperarea) psihosocială a pacienților cu tulburări de sănătate mintală.	5	5	5	15	21	36
	Total ore modul	60	60	60	180	252	432

Modul de specialitate: Stagiul practic – 12 săptămâni.

1.	Managementul pacienților cu diverse tulburări de	30	30	30	90	126	216
----	--	----	----	----	----	-----	-----

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 11/47**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	Lucrări practice	Seminare			
	sănătate mintale endogene în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală.						
2.	Managementul pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintale exogen-organice în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală.	30	30	30	90	126	216
	Total ore modul	60	60	60	180	252	432

Modul de specialitate: NARCOLOGIE (ADICTOLOGIE) - 12 săptămâni.

1.	Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării de substanțe psihoactive. Etiopatogenie.	10	10	10	30	42	72
2.	Dependența de alcool. Psihozele metalcoolice.	10	10	10	30	42	72
3.	Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării opioizilor și cannabinoizilor.	10	10	10	30	42	72
4.	Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării tutunului, sedativelor și hipnoticelor.	10	10	10	30	42	72
5.	Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării psihostimulantelor și halucinogenelor.	10	10	10	30	42	72
6.	Tulburările psihice cauzate de consumul de substanțe psihoactive.	10	10	10	30	42	72
	Total ore modul	60	60	60	180	252	432

Anul IV**Modul de specialitate: METODE DE TRATAMENT ȘI PSIHOFARMACOLOGIE – 6 săptămâni.**

1.	Remediile antipsihotice.	5	5	5	15	21	36
2.	Remediile antidepresive.	5	5	5	15	21	36
3.	Remediile cu efect timostabilizator.	5	5	5	15	21	36
4.	Remediile anxiolitice și hipnotice.	5	5	5	15	21	36
5.	Remediile procognitive.	5	5	5	15	21	36
6.	Remediile psihostimulante. Remedii utile în terapia dependențelor.	5	5	5	15	21	36
	Total ore modul	30	30	30	90	126	216

Modul de specialitate: PSIHIATRIE LIMITROFĂ – 8 săptămâni.

1.	Tulburări de personalitate.	5	5	5	15	21	36
2.	Tulburările de anxietate.	5	5	5	15	21	36
3.	Tulburările anxios-fobice.	5	5	5	15	21	36
4.	<i>Tulburarea obsesiv-compulsivă.</i>	5	5	5	15	21	36
5.	Reacțiile acute la stres sever și tulburările de adaptare.	5	5	5	15	21	36
6.	Tulburări disociative (de conversie).	5	5	5	15	21	36
7.	<i>Tulburări somatoforme.</i>	5	5	5	15	21	36
8.	<i>Tulburări ale instinctului alimentar. Tulburări non-organice ale somnului.</i>	5	5	5	15	21	36
	Total ore modul	40	40	40	120	168	288

Modul de specialitate: PSIHIATRIE PEDIATRICĂ – 3 săptămâni.

1.	Tulburarea reactivă de atașament.	5	5	5	15	21	36
2.	Tulburarea de mișcare stereotipă.	5	5	5	15	21	36
3.	Rolul familiei în patologia inantilă. Principii de tratament al tulburărilor de sănătate mintală la copii.	5	5	5	15	21	36

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 12/47**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	Lucrări practice	Seminare			
Total ore modul		15	15	15	45	63	108
Modul de specialitate: PSIHIATRIE GERIATRICĂ – 4 săptămâni.							
1.	Persoanele de vârstă a treia. Particularități clinico-fiziologice.	5	5	5	15	21	36
2.	Tulburările psihice în perioada presenescentei și senescentei.	5	5	5	15	21	36
3.	Demențele.	5	5	5	15	21	36
4.	Tratamentul tulburărilor de sănătate mintală la persoanele de vârstă înaintată.	5	5	5	15	21	36
Total ore modul		20	20	20	60	84	144
Modul de specialitate: PSIHIATRIE FORENSICĂ (EXPERTIZĂ PSIHIATRICĂ-JUDICIARĂ) – 4 săptămâni.							
1.	Psihiatria forensică. Noțiuni generale. Cadru legislativ.	5	5	5	15	21	36
2.	Evaluarea psihiatrico-legală a pacienților cu tulburări de personalitate, retard mintal, procese exogen-organice și demență.	5	5	5	15	21	36
3.	Evaluarea psihiatrico-legală a pacienților cu tulburări psihice endogene.	5	5	5	15	21	36
4.	Evaluarea psihiatrico-legală a pacienților cu diferite tipuri de dependență de substanțe psihoactive.	5	5	5	15	21	36
Total ore modul		20	20	20	60	84	144
Modul de specialitate: STAGIU PRACTIC – 12 săptămâni							
1.	Managementul pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală limitrofe în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală.	20	20	20	60	84	144
2.	Managementul pacienților cu diverse tipuri de dependență în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală.	20	20	20	60	84	144
3.	Managementul pacienților de vârstă înaintată în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală.	20	20	20	60	84	144
Total ore modul		60	60	60	180	252	432
Modul de specialitate: PSIHOTERAPIE – 8 săptămâni							
1.	Psihoterapia existențială, logoterapia.	5	5	5	15	21	36
2.	Psihanaiza în nevroze.	5	5	5	15	21	36
3.	Psihanaliza stărilor bordeline.	5	5	5	15	21	36
4.	Psihanaliza în psihoze.	5	5	5	15	21	36
5.	Psihanaliza traumatismelor psihice.	5	5	5	15	21	36
6.	Psihanaliza la adolescenți. Psihanaliza tulburărilor de alimentare.	5	5	5	15	21	36
7.	Psihanaliza la copii.	5	5	5	15	21	36
8.	Psihanaliza adicțiilor.	5	5	5	15	21	36
Total ore modul		40	40	40	120	168	288

C. DESCRIEREA DESFAȘURATĂ A MODULELOR DE SPECIALITATE LA PROGRAMUL DE INSTRUIRE

Anul I

Modulul PSIHIATRIE CLINICĂ ȘI DIAGNOSTIC PSIHOPATOLOGIC

1. Legislația Republicii Moldova în domeniul sănătății mintale și asistenței psihiatrice comunitare.

Legea privind sănătatea mintală Nr.1402-XIII din 16.12.1997 [în redacția Legii nr.35-XVI din 28.02.2008, cu modificările din 04.04.2008]; Legea nr. 263 -XVI din 27.10.2005 „Cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului”; Legea nr. 264 din 27.10.2005 „Cu privire la exercitarea profesiei de medic”; Ordinul MS RM nr. 300 din 24.07.2007 “Cu privire la aprobarea actelor normative pentru implementarea prevederilor Legii nr. 263-XVI din 27.10.2005 Cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului.”; Ordinul MS RM nr. 265 din 03.08.2009 “Privind instrucțiunea cu privire la completarea fișei medicale a bolnavului de staționar (F 003/e)”. Fișa de staționar a pacientului cu tulburări de sănătate mintală. Structura și conținutul.

2. **Metode clinice și paraclinice de investigație în psihiatrie.** Particularitățile examenării pacientului cu tulburări de sănătate mintală; particularitățile interviului copiilor și adolescenților cu tulburări psihice; particularitățile examenării pacienților cu dependențe chimice și non-chimice, structura anamnezelor narcologice; tehnici specifice de interviu (întrebări „deschise” versus întrebări „închise”, reflecția; facilitatea dialogului; tăcerea; confruntările; rezumările; interpretările, etc.); structura și conținutul statutului psihic în dependență de nosologie. Metode și tehnici fiziologice de investigare paraclinică: stimularea electrică, înregistrarea electrică (electroencefalografia, electrocorticografia, potențialele evocate, stereoelectroencefalografia, electroencefalografia cuantificată, polisomnografia); examinarea ultrasonografică (Dopler, Dopler-duplex ș.a.); examinarea neuroradiologică (radiografie, angiografie, tomografie computerizată, imagistica prin rezonanță magnetică (simplă și cu contrast), tomografia cu emisie de foton unic (SPECT) și pozitroni (PET); metoda genealogică de explorare a pacienților cu disabilități mintale pentru stabilirea diagnosticului psihiatric; metode morfologice, biochimice, imunologice, bacteriologice, etc., de laborator utilizate în psihiatrie și narcologie.

3. **Neuroanatomie și neurochimie cerebrală.** Structura scoarței cerebrale din punct de vedere filogenetic. Categoriile de neuroni ai cortexului cerebral. Straturile neocortexului, celulele și terminațiile nervoase pe care le conțin și funcțiile specifice ale acestora. Funcțiile emisferelor cerebrale. Independența emisferică. Asimetria interemisferică. Anatomia formațiunii hipocampice. Amigdala. Nucleul accumbens. Sistemul limbic. Ganglionii bazali. Simptomele clinice caracteristice pentru afectarea diferitor regiuni cerebrale. Mediația dopaminergică, noradrenergică, serotoninergică, acetilcolinergică GABA-ergică, glutamatergică, peptidergică semnificația în normă și tulburările de sănătate mintală. Circuite de neurotransmisie și clase de receptori implicați.

4. **Semiologia percepției.** Clasificarea tulburărilor de percepție. Caracteristica clinică a tulburărilor de percepție cantitative (hipoestezii, hiperestezii, anestezii, sinestezii, algii, etc.) și calitative ale senzației și percepției (agnozii, iluzii, halucinații, tulburări de sinteză senzorială, etc.). Instanțe clinice ale fenomenului halucinator : halucinoze, halucinoide, halucinații funcționale, halucinații psihice, halucinații psihosenzoriale. Pseudohalucinațiile și halucinațiile “adevărate” (propriu-zise) similitudini și diferențe. Diferențierea clinico-psihiopatologică a iluziilor, halucinațiilor și tulburărilor psihosenzoriale.

5. **Semiologia gândirii.** Clasificarea tulburărilor de gândire. Dereglarea timpului gândirii și tulburări ale structurii și coerenței gândirii. Tulburările semantice ale gândirii. Diferențierea ideilor obsesive, de supravaloare, prevalente, și delirante. Conținutul tematic al ideeației delirante. Caracteristici ale delirului în principalele entități nosografice. Etapele de evoluție ale ideilor delirante. Tulburările de gândire ca tempou, coerență și conținut, semnificația pentru patologie. Semnificația ideeației obsesive și delirului în elaborarea unui diagnostic psihiatric.

6. **Semiologia memoriei.** Clasificarea contemporană a tulburărilor de memorie. Ipoteze etiopatogenice privind proveniența dismneziilor. Tulburări de memorie predominant cantitative (hipermnezii, hipomnezii, amnezii). Tulburările de memorie predominant calitative (confabulații, pseudoreminiscențe, criptomnezii, ecmnezii, anecforii). Noțiuni privind demența și îmbătrânirea fiziologică. Semnificația tulburărilor de memorie pentru diagnosticul clinic. Principalele sindroame psihiopatologice cu referire la tulburările memoriei.

7. **Semiologia emoțiilor.** Clasificarea tulburărilor afective. Noțiuni generale: afect (fiziologic, patologic),

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 14/47

afectivitate, disforie, euforie, hipotimie, melancolie. Dereglarea reactivității afective, dereglarea fondului emoțional și a expresivității emoționale. Diferențierea reacțiilor de afect fiziologic și patologic. Apartenența nosologică a diferitor stări afective. Sindromul disforic - apartenența nosologică. Sindromul apatico-abulic - apartenența nosologică. Caracteristica clinică a diferitor tipuri de depresie și apartenența lor nosologică. Clasificarea sindroamelor depresive. Caracteristica clinică a sindroamelor depresive atipice. Caracteristica clinică a sindromului depresiv clasic. Depresia larvată – criterii de diagnostic. Anxietatea din perspectiva psihopatologică. Afectivitatea paradoxală și „anaestezia psihică durabilă”. Caracteristica clinică a dispoziției delirante. Fenomenologia fobică și obsesională în practica psihiatrică. Tulburări dispoziționale particulare (paratimii- inversiunea afectivă, ambivalența afectivă, indiferența afectivă). Tulburări afective sezoniere.

8. Semiologia conștiinței. Delimitări semantice ale unor noțiuni cu implicații clinice (conștiință, conștiință, cunoștință). Caracteristici ale orientării allo- și autopsihice. Clasificarea contemporană a tulburărilor de conștiință. Tulburările cantitative ale conștiinței (obtuție, obnubilare, somn, coma). Tulburările calitative ale conștiinței (deliriumul, starea oneiroidă, amensivă, crepusculară, automatismul ambulator). Principalele sindroame confuzionale. Apartenența nosologică. Deliriumul ca și tulburare calitativă a conștiinței. Caracteristica clinică în dependență de apartenența nosologică a deliriumului. Diferențierea clinică a oneiroidului de delirium. Sindromul amensiv. Starea crepusculară a conștiinței - stare excepțională în psihiatrie. Variante clinice ale stării crepusculare. Apartenența nosologică a principalelor sindroame confuzionale.

9. Semiologia conduitei motorii și voliționale. Tulburări ale ținutei vestimentare. Psihopatologia expresiei mimice. Ticurile și pantomimica în aspect psihopatologic. Psihopatologia psihomotricității. Clasificarea tulburărilor conduitei motorii și voliționale. Caracteristica clinică a diferitor tipuri de agitație psihomotorie (halucinator-paranoidă, maniacală, catatonică, hebefrenică, etc.). Caracteristica diferitor variante clinice de inhibiție psihomotorie și apartenența nosologică a acestora. Voința ca latură reglatorie a comportamentului și conștiinței. Tulburări ale voinței „active”. Tulburări ale voinței „defensive”. Dereglări ale comportamentului instinctual.

10. Sindroame psihopatologice și taxonomiile nozografice. Clasificarea sindroamelor psihopatologice. Apartenența nozografică a diferitor variante clinice de halucinoză (Alzheimer, Plaut, Habeck, halucinoza alcoolică, halucinoza optică van Bogaert L., etc.). Principalele sindroame ce se referă la semiologia percepției (derealizare-depersonalizare, dismorfofobic și dismorfomanic, senestopatic, sindromul Capgras, sindromul dereglării schemei corporale (autometamorfoscopic). Sindroamele principale cu referință la tulburările de gândire (paranoial, paranoid, halucinator-paranoid (inclusiv sindromul Kandinski-Clerambault), parafren. Caracteristici clinice. Apartenența nosologică. Principalele sindroame confuzionale (sindromul oneiroid, deliriumul, sindromul amensiv, starea crepusculară a conștiinței). Sindroamele psihopatologice ce se încadrează în semiologia memoriei (sindromul amensiv Korsakoff și psihoza amensivă Korsakoff, psihosindromul organic cerebral). Sindroamele psihopatologice predominant afective (sindromul disforic, apatico-abulic, depresiv, anxios, obsesiv-compulsiv). Caracteristici clinice. Apartenența nosologică. Clasificarea contemporană a sindroamelor depresive (complexe, atipice). Sindromului depresiv clasic (triada psihică și somatică). Anxietatea și atacul de panică. Afectivitatea paradoxală și „anaestezia psihică durabilă”. Dispoziția delirantă. Sindromul anxios-depresiv și raptusul melancolic. Sindromul obsesiv-fobic. Sindromul hipocondriac. Sindromul Cotard. Sindromul astenic. Paralizia generală progresivă și sindromul pseudoparalitic. Apartenența nosologică. Agitația psihomotorie (halucinator-paranoidă, maniacală, catatonică, hebefrenică, etc.). Sindromul de lob frontal. Sindromul moriatic. Sindromul psihopatoic. Sindromul cerebrastenic. Caracteristica clinică a diferitor variante de stupoare (catatonică, depresivă, reactivă, apatică, isterică, etc.). Bulimia, polifagia, anorexia. Sindroamele psihopatologice de nivel nevrotic. Sindroamele psihopatologice de nivel psihotic. Sindromul afazo-apracto-agnozic.

Modulul PSIHLOGIE CLINICĂ ȘI EXAMEN CLINICO-PSIHOLOGIC

1. Introducere în psihologia clinică. Definiție. Obiectul de studiu al psihologiei și psihologiei clinice. Noțiuni de psihopatologie și patopsihologie clinică. Diferite modele în psihopatologie (biologic, cognitiv, ecosistemic, etnopsihopatologic, existențialist, fenomenologic, psihanalitic, social, etc.). Modelul bio-psihosocial. Psihologia clinică domeniul aplicative.

2. Bazele biologice, cognitive și sociale ale comportamentului uman. Conceptul de normă,

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 15/47

normalitate și comportament normal. Conceptul de normalitate. Normalitatea ca sănătate. Normalitatea ca valoare medie. Normalitatea ca utopie. Normalitatea ca proces. Normalitate și comunicare. Normalitate și adaptivitate la normele sociale, etico-morale, juridice, etc. Conceptul de sănătate și tulburare de sănătate mintală. Anormalitate și prejudecată. Comportamentele anormale. Dimensiuni existențiale ale tulburării de sănătate mintală. Personalitatea normală și patologică.

3. **Rolul psihologiei clinice în tulburările mintale și de comportament.** Bazele psihologice ale diferitor tulburări de sănătate mintală (endogene, exogen-organice, nevrotice și corelate cu stresul, datorate neurodezvoltării subiectului uman, neurodegenerative, datorate procesului îmbătrânire fiziologică, etc.). rolul psihologiei și psihologului clinician în echipa multidisciplinară a Centrului Comunitar de Sănătate Mintală, în structurile de psihiatrie forensică, în staționările de psihiatrie. Psihoeducația și consilierea psihologică. Profilaxia primară, secundară și terțiară a tulburărilor de sănătate mintală, inclusiv adicțiilor chimice și non-chimice.

4. **Psihologia etapelor de dezvoltare ale subiectului uman, raportată la diagnosticul clinic.** Dezvoltarea psihosexuală a subiectului uman. Repere clinico-psihologice. Teorii referitoare la dezvoltarea subiectului uman (psihanalitică, teoria constructelor lui G. Kelly ș.a.). modele de relaționare interumană (în copilăria precoce, adolescență, perioada adultului tânăr, la vârsta a treia, etc.). Separarea precoce de mamă și fenomenul de co-dependență. Semnificația pentru patologie. Mecanisme de apărare psihologică. Complexele subiectului uman.

5. **Examen clinico-psihologic.** Contribuția examenului psihologic în evaluarea pacientului cu tulburări de sănătate mintală. Particularitățile examenului clinico-psihologic în funcție de vârsta cronologică și de tulburarea de sănătate mintală prezentă la pacient. Teste și scale de evaluare psihometrică a tulburărilor de gândire, atenție, memorie, afective, etc. Teste de evaluare psihometrică în retardul mental și demență. Utilitatea testelor și scalelor psihometrice în evaluarea pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală. Posibilități și limite de utilizare ale testelor psihologice în psihiatrie.

Anul II

Modulul PSIHIATRIE CLINICĂ ȘI DIAGNOSTIC PSIHOPATOLOGIC

1. **Schizofrenia și tulburările din spectrul schizofreniei.** Schizofrenia. Ipoteze etiopatogenice. Clasificare. Forme clinice de schizofrenie (paranoidă, hebefrenă, catatonă, nediferențiată, simplex, depresia postschizofrenă, schizofrenie reziduală). Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Simptome "pozitive" și "negative" în cadrul schizofreniei. Importanța clinico-diagnostică. Principii de tratament și recuperare. Tulburările din spectrul schizofreniei (Tulburările: schizotipale; delirante persistente; psihotice acute și tranzitorii; delirantă indusă; schizoafective; delirante polimorfe cu și fără simptome de schizofrenie). Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament și recuperare.

2. **Tulburări ale dispoziției afective.** Tulburarea Afectivă Bipolară. Ipoteze etiopatogenice. Clasificare. Tulburarea afectivă de tip I și II. Episoadele maniacale, depresive și mixte cu și fără simptome somatice, cu și fără simptome psihotice. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament farmacologic și non-farmacologic. Tulburarea depresivă recurentă; Ciclotimia; Distimia. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament farmacologic și non-farmacologic. Tulburările organice ale dispoziției afective. Diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament și recuperare.

3. **Epilepsie.** Ipoteze etiopatogenice. Clasificare în funcție de mecanismele etiopatogenice și caracteristicile clinice ale crizelor. Noțiuni de „reacție convulsivă”, sindrom convulsiv și epilepsie ca maladie. Crizele comițiale „grand mal” și „petit mal”. Diferențierea crizei convulsive „grand mal” de accesul convulsiv isteric. Modificări psihice tranzitorii aura epileptică (viscerală, visceromotorie, sensorială, impulsivă, psihică, etc.), crizele comițiale, tulburări psihotice în cadrul epilepsiei, etc.) și constante (de intelect și personalitate) la pacientul cu epilepsie. Tulburări psihotice în cadrul epilepsiei. Epilepsie, diagnostic pozitiv și diferențial. Importanța metodelor de investigație paraclinică (EEG, CT, RMN) în diagnosticarea pozitivă și diferențială a epilepsiei. Principii de tratament și recuperare a pacienților cu epilepsie. Demența epileptică.

4. **Tulburări mintale și de comportament datorate leziunii sau disfuncției cerebrale sau unei boli**

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 16/47

somatice. Starea halucinatorie organică; Tulburarea organică catatonică; Tulburarea delirantă organică similară cu schizofrenia (schizofrenia-like); Tulburări organice ale dispoziției afective; Tulburarea organică anxioasă; Tulburarea disociativă organică; Tulburarea organică labil-emoțională (astenică); Tulburarea cognitivă organică formă ușoară; Tulburarea organică de personalitate; Sindromul post-contuzional (sindromul organic cerebral post-traumatic) și sindromul postencefalitic. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament și reabilitare.

Modulul PSIHLOGIE CLINICĂ ȘI EXAMEN CLINICO-PSIHOLOGIC

1. **Introducere în bioetică.** Etica și deontologia medicală. Definiții. Noțiuni principale. Caracteristici generale. Particularitățile examenului clinico-psihologic în psihiatrie. Scala de funcționare globală a pacientului cu tulburări de sănătate mintală. Semnificația clinică. Limite etice și juridice. Comitetul de bioetică. Funcții și atribuții. Relația medic-pacient. Rolul comunicării în relația medic-pacient. Modele ale relației medic-pacient. Stigmatizarea pacienților cu tulburări de sănătate mintală.

2. **Confidențialitatea și consimțământul informat.** Noțiuni generale privind consimțământul informat (consimțământul în cunoștință de cauză). Formularul de consimțământ informat (componentele de bază ale acestuia – identificarea procedurilor experimentale, disconfortul și riscurile expectate, precizarea procedurilor alternative care ar putea fi avantajoase, oferta de a răspunde oricăror întrebări în legătură cu procedurile la care este supus pacientul, precizarea că, bolnavul este liber să-și retragă consimțământul și să înceteze participarea la actul medical fără ca acest lucru să antreneze vre-un prejudiciu pentru el). Excepțiile de la regulile consimțământului informat (urgentele medicale), confidențialitatea, datoria de a avertiza, disponibilizarea informației, discuțiile despre pacient, abuzul infantil. Consimțământul informat în cazul minorilor. Valoarea și limitele consimțământului informat în practica medicală. Internarea fără liberul consimțământ în clinica de psihiatrie. Cadrul legislativ. Procedura internării.

3. **Malpractica.** Definiția conceptului de malpractică. Cele patru elemente care trebuie dovedite în caz de malpractică (datoria, dereliția (abandonul sau abdicarea), directa cauzare, dauna). Cauze frecvente ale acțiunilor judiciare de malpraxis în psihiatrie (suicidul, terapia somatică improprie, diagnosticul neglijent (pericolul social pe care-l prezintă pacientul), activitatea sexuală cu pacientul, obținerea incorectă a consimțământului informat de la pacient). Delimitarea cadrului noțiunii de malpraxis. Perspectiva deontologică asupra greșelilor medicale.

4. **Etica cercetării pe subiectul uman.** Cazuri de cercetări științifice pe subiecți umani (cazuri de voluntariat). Modalitatea obținerii consimțământului informat al persoanelor care urmează a fi incluse în diferite studii clinice de specialitate (studierea acțiunii farmacologice a diferitor remedii psihoactive, cercetarea informativității diverselor metode de investigație paraclinică – invazive, non-invazive, efectuarea de proceduri utilizând aparatul special – stimulare electrică, electromagnetică transcraniană, etc.). Comisia de bioetică în cercetare. Conflictul de interese și comportamentul științific în cercetare.

5. **Probleme etice genetice în psihologia clinică.** Importanța factorului genetic în dezvoltarea diferitor tulburări de sănătate mintală. Aspectul etic și juridic privind datele cu caracter personal ale pacientului cu tulburări de sănătate mintală. Impactul psihologic al informației privind prezența tulburărilor de sănătate mintală la rudele de gradul I. Tulburări de sănătate mintală cu transmisie ereditară autosomal-recisivă și autosomal-dominantă. Importanța studiilor pe gemenii mono- și dizigoți pentru psihiatria clinică. Testarea genetică ante- și postnatală. Etica cercetării pe embrionul uman. Intervențiile genetice.

Modulul PSIHOFARMACOLOGIE

1. **Metode moderne de tratament psihofarmacologic al tulburărilor de sănătate mintală.** Managementul farmacologic al pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală. Baze etice și juridice. Consimțământul informat. Metode de intervenție farmacologică și non-farmacologică utilizate în psihiatrie. Modalitatea elaborării remediilor psihoactive utilizate în tratamentul tulburărilor de sănătate mintală. Noțiuni generale privind studiile clinice de bioechivalență și de eficiență terapeutică.

2. **Neurotransmisia cerebrală în normă și patologie.** Sisteme de neurotransmisie cerebrală implicate în etiopatogenia tulburărilor psihice și de comportament, inclusiv datorate utilizării de substanțe psihoactive.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 17/47

Rolul circuitelor dopaminergice, serotoninergice, adrenergice, GABA-ergice, glutamatergice, acetilcolinerge, peptidergice în asigurarea funcțiilor psihice și semnificația acestora pentru dezvoltarea diferitor tulburări de sănătate mintală. Relația dintre sistemele cerebrale de neurotransmisie, patologia psihiatrică și elaborarea diferitor clase de medicamente utile pentru ameliorarea tulburărilor psihopatologice prezente la pacienții cu diverse tulburări de sănătate mintală. Caracteristici generale vizând perturbarea neurotransmisiei cerebrale în diferite tulburări psihopatologice (de percepție, gândire, memorie, afectivitate, voință).

3. **Ipozeze neurochimice în etiopatogenia tulburărilor psihotice acute și altor tulburări de sănătate mintală.** Tulburări de sănătate mintală acute (endogene, exogen-organice, nevrotice și corelate cu stresul) aspecte neurochimice ale etiopatogeniei simptomelor psihopatologice. Ipoteza dopaminergică în proveniența tulburărilor psihotice acute la pacienții cu: schizofrenie și tulburări din spectrul schizofreniei; diverse tipuri de adicții chimice și non-chimice; reacții acute la stres sever; stări confuzionale reactive; delirium senil. Clase de receptori dopaminergici și circuite dopaminergice cerebrale implicate în proveniența diferitor tulburări psihopatologice. Ipoteza dopaminergică și serotoninergică etiopatogenia depresiei. Ipoteza dezechilibrului GABA-glutamat în procesele de neurodegenerare cerebrală și dereglarea cogniției. Ipoteza deficitului colinergic în dezvoltarea proceselor discognitive.

4. **Remedii medicamentoase utilizate în psihiatrie.** Principalele clase de remedii psihoactive utilizate în tratamentul tulburărilor de sănătate mintală (antipsihotice, antidepresive, timostabilizatoare, psihostimulante, procognitive, anxiolitice, sedative și hipnotice, vasoactive, neuroprotective). Clasificarea în funcție de efectele clinice. Caracteristici generale. Mecanisme de acțiune ale principalelor grupe de remedii utilizate în tratamentul tulburărilor de sănătate mintală. Indicații și contraindicații generale. Principiile monitorizării efectului clinic și efectelor secundare ale remediilor psihotrope pe parcursul tratamentului.

5. **Principii generale de administrare a remediilor psihotrope.** Diferite nivele de diagnostic (simptomatic, sindromologic, etiopatogenic, nozologic) în psihiatrie. Principii generale privind administrarea remediilor psihotrope pacienților cu tulburări de sănătate mintală. Particularitățile prescrierii remediilor psihotrope ținând cont de vârsta pacientului, efectele secundare ale medicamentelor, comorbiditățile somatice, interacțiunile medicamentoase, etc. Riscuri și beneficii în administrarea medicației psihotrope. Principiile monitorizării pacientului în cazul realizării tratamentului psihofarmacologic. Noțiuni de farmacochinetică și farmacodinamică, perioadă de semiviață, potență terapeutică, concentrație plasmatică stabilă. Caracteristici generale. Semnificația pentru realizarea tratamentului diferitor tulburări mintale și de comportament.

Modulul PSIHIATRIE DE URGENȚĂ

1. **Urgențele psihiatrice psihotice.** Noțiune de urgență medicală și urgență psihiatrică. Clasificarea urgențelor psihiatrice. Urgențe psihotice și non-psihotice, majore și minore, imediate și potențiale. Pacientul cu tulburări mintale severe ce prezintă pericol pentru sine și/sau pentru persoanele din anturaj. Fenomenul de agresiune. Agresiunea de frustrare și cea instrumentală. Managementul agresiunii. Procedee de autoapărare în cazul asistenței medicale a pacienților agresivi. Tehnici de deescaladare a agresiunii. Tehnici de protecție individuală și a pacientului cu tulburări de sănătate mintală în caz de agresiune.

2. **Agitația și stupoarea psihomotorie.** Pacientul cu tulburări de sănătate mintală agitat. Caracteristici generale. Agitația psihomotorie (halucinatorie, catatonică, hebefrenică, hipomaniacală, maniacală, datorată stărilor de conștiință confuză (delirium, oneiroid, amnezie, stare crepusculară), indusă de medicație: antipsihotică, anxiogenă, halucinogenă, psihostimulantă; agitația în cadrul dispoziției delirante). Stările de inhibiție psihomotorie (stuporul depresiv, isteric, halucinator-delirant, isteric), obtuzia, somnul, coma.

3. **Urgențe psihiatrice în cadrul schizofreniei.** Pacientul cu sindromul automatismului psihic (Kandinski-Clerambault). Pacientul cu sindrom catatono-oneiroid. Pacientul cu agitație hebefrenică. Pacientul cu schizofrenie și refuz alimentar. Schizofrenia hipertoxică și sindromul de impregnare malignă cu neuroleptice. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principiile tratamentului de urgență.

4. **Urgențe psihiatrice în cadrul dependenței de alcool.** Managementul pacienților cu intoxicație acută gravă indusă de consumul abuziv de alcool și cu comă alcoolică. Sevrăjul indus de alcool. Etape de evoluție și severitate. Sevrăjul alcoolic cu convulsii. Psihozele metalcoolice acute, trenante și cu evoluție cronică; complexe ca structură și evoluție; abortive. Patologiile somatice grave, decompensate la pacienții dependenți de alcool cu psihoze metalcoolice acute. Principiile tratamentului simptomatic și psihotrop.

5. **Urgențe psihiatrice la bolnavii cu dependență de substanțe psihoactive.** Managementul pacienților

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 18/47

cu intoxicație acută gravă indusă de consumul diferitor droguri (sedative și hipnotice, psihostimulante, halucinogene, cannabinoizi naturali și sintetici, opioizi). Stările de intoxicație acută și sevraj induse de diverse substanțe psihoactive. Antidozi. Principiile tratamentului simptomatic și psihotrop.

6. **Urgențe psihiatrice în cazul reacțiilor acute la stres sever.** Managementul pacienților cu reacții acute la stres sever (cu agitație sau inhibiție psihomotorie, refuz alimentar, stări de conștiință confuză). Comportamentul autolitic. Evaluarea riscului suicidar. Mituri și adevăr privind comportamentul suicidar. Raptusul suicidar impulsiv. Suicidul delirant și cel afectiv. Principiile terapiei de urgență.

7. **Crizele convulsive în serie și status epilepticus.** Crizele convulsive în serie și statusul epileptic. Similitudini și diferențe clinice. Status epilepticus cu crize comițiale non-convulsive. Managementul pacientului cu crize convulsive în serie și statut epileptic. Principiile terapiei de urgență.

8. **Urgențele psihiatrice la pacienții de vârstă înaintată. Urgențe psihiatrice la copiii și adolescenții.** Demența și turbulența nocturnă. Demența și fugile amnestice. Demența și stările de agresivitate. Demența, depresia și suicidul la persoanele de vârstă înaintată. Particularitățile depresiei la persoanele de vârstă a treia. Deliriumul suprapus pe demență. Urgențele psihiatrice în caz de traumă psihică acută sau tulburare de stres posttraumatică la copiii și adolescenții. Managementul cazurilor de urgență la copiii și adolescenții cu atac de panică și anxietate generalizată. Anorexia nervoasă și tulburările de alimentație. Principiile terapiei de urgență.

Modulul PSIHOTERAPIE

1. **Istoricul psihoterapiei. Curente importante. Indicații și contraindicații.** Definiție. Primele încercări psihoterapeutice din lumea antică, practicile terapeutice din sec. XVIII - IX. Curente cele mai importante în psihoterapie. Indicații și contraindicații generale pentru psihoterapie. Apariția metodelor sugestive. Istoricul psihanalizei. Premizele apariției terapiei cognitive comportamentale. Moreno J. și psihodrama. Perls F. și gheștaltterapia. Berne E. și analiza tranzacțională. Rogers C. și terapia centrată pe client.

2. **Hipnoza clasică. Hipnoza ericsoniană.** Elaborarea hipnozei clasice. Practicile lui Masmer F. A. Hipnoza clasică Charcot J-M., Bernheim. Modificările, variantele de hipnoză clasică. Stadiile hipnozei clasice. Ericson M. și hipnoza ericsoniană. Indicații și contraindicații. Complicații.

3. **Programarea neurolingvistică. Antrenamentele autogene, Schultz, Djacobson, Ioga.** Modalitățile de transmitere și percepere a informației. Tehnicile de lucru în programarea neurolingvistică. Antrenamentul autogen Schultz. Ciclul inferior, ciclul superior. Condițiile, indicațiile, contraindicațiile. Relaxarea musculară progresivă Jakobson. Ioga. Noțiuni de Iama, Niiama, Asane, Pranaiama, Pratiyahara, Dharana, Dhiana, Samadhi. Indicații.

4. **Terapiile cognitiv-comportamentale, direcțiile principale.** Principiile terapiei cognitiv-comportamentale. Aspecte cognitive, aspecte comportamentale. Comportamente deschise și închise, exteriorizate și interiorizate. Condiționarea clasică, condiționarea operantă. Desensibilizarea sistematică. Psihoterapia aversivă. Metoda modelării. Psihoterapia comportamentală Eyzenck H.. Psihoterapia cognitivă Beck A., modelul ABC. Indicații.

5. **Psihoterapia de grup. Grupuri de training. Levin K. și interacțiunea individului într-un sistem.** Nivel individual, de grup, organizațional. Grupul – laborator. Fereastra Jogarry, arena, fațada, pata oarbă, inconștientul. Feed back, aici și acum, confruntarea. Indicații.

6. **Gheștalt terapia. Analiza tranzacțională.** Noțiune de gheștalt. Figura și fondul. Conștientizarea și concentrarea pe actual. Polaritățile. Funcțiile de apărare. Maturitatea și responsabilitatea. Principiile analizei tranzacționale. Analiza structurală. Tranzacțiile. Jocurile. Scenariile de viață. Indicații.

7. **Terapia umanistă Rogers C.** Terapia umanistă. Deschiderea propriei. Autenticitate. Conștientizare. Responsabilitate. Primatul emoțiilor. Reguli. Indicații.

8. **Psihodrama.** Moreno J. și teatrul spontan. Sociodrama, sociometria. Jocul pe roluri. Autenticitatea. Catarsisul. Insaitul. Fazele psihodramei. Tehnicile. Indicații.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 19/47

Modulul PSIHIATRIE PEDIATRICĂ

1. **Perioadele dezvoltării psihice normale a copilului.** Behaviorismul, etologia, teoriile sistemice, dezvoltarea cognitivă Piaget, psihanaliza.

2. **Retardul mintal. Tulburările de învățare (dislexii, discalculii, disgrafii).** Nivele de dezvoltare cognitivă în retardul mintal (ușor, moderat, sever și profund). Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul, reabilitarea, pronosticul. Dislexii, discalculii, disgrafii. Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul, reabilitarea, pronosticul.

3. **Tulburări de comunicare (de limbaj expresiv, receptiv, fonologică, balbismul). Tulburările de spectru autist. Tulburarea de dezvoltare pervazivă.** Tulburări de articulare (pelticia, sâșâitul, retardul, disfaziile grave,). Balbismul. Tulburările de spectru autist (TSA). Autismul infantil, autismul atipic, sindromul Rett, sindromul Asperger. Tulburarea de dezvoltare pervazivă. Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul, reabilitarea, pronosticul.

4. **Hiperactivitatea cu Deficit Atențional (THDA).** Variante clinice ale THDA. Scale de evaluare la diferite vârste. Etapele la care se organizează terapia. Investigațiile, diagnosticul diferențial. Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul, reabilitarea, pronosticul.

5. **Tulburarea de conduită. Tulburarea de opoziționism provocator.** Heteroagresivitatea și autoagresivitatea. Conduite violente marcate. Inhibiția agresivității prin mazochism. Automutilarea și comportamentul autolitic. Comportamente cu risc înalt. Minciuna, mitomania, furtul, fuga, conduitele adictive. Variante ale comportamentului sexual, homosexualitatea, fetișismul, transvestismul, transsexualismul. Jocul patologic. Clinica, diagnosticul diferențial. Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul, reabilitarea, pronosticul.

6. **Tulburările de alimentare în perioada de sugar.** Tulburările de alimentare în perioada de sugar (pica, ruminația, anorexia, bulimia, polifagia). Anorexia din al doilea trimestru. Anorexia în perioada adolescenței. Bulimia. Obezitatea. Potomania. Pica. Coprofagia. Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul, reabilitarea, pronosticul.

7. **Ticurile (vocal, motor, tranzitor), tulburarea Gilles de la Tourette.** Tricotilomania, onihofagia. Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial, investigații necesare pentru confirmarea/infirmarea diferitor tipuri de ticuri. Tratamentul. Reabilitarea. Pronosticul.

8. **Enurezisul și encoprezisul non-organic.** Diagnostic diferențial, investigații necesare pentru confirmarea/infirmarea diagnosticului. Constipația psihogenă, megacolon funcțional. Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul, reabilitarea, pronosticul.

9. **Anxietatea de separare. Mutismul selectiv.** anxietatea de separare. Anxietatea acută, atacul de panică. Conduitele fobice la copii. Mutismul selectiv. Fobiile pergenitale și cele oedipiene. Conduitele obsesive. Conduitele isterice. Diagnostic diferențial, investigații necesare. Etiologie, criteriile de diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul, reabilitarea, pronosticul.

Modulul PSIHIATRIE COMUNITARĂ

1. **Conceptul de sănătate mintală în psihiatria comunitară.** Concept privind sănătatea mintală la nivel mondial și de țară. Introducere în îngrijirile comunitare de sănătate mintală: context internațional și local. Epidemiologia tulburărilor de sănătate mintală în comunitate. Bazele etice ale serviciilor de sănătate mintală comunitară și egalarea șanselor pentru persoanele cu tulburări de sănătate mintală. Modelul Matriceal al sănătății mintale. Dimensiunile și serviciile comunitare de sănătate mintală bazate pe dovezi. Drepturile persoanelor cu tulburări de sănătate mintală. Stigmatizarea persoanelor cu tulburări de sănătate mintală. Modalități de eradicare a fenomenului de stigmă în comunitate.

2. **Psihiatria comunitară. Scop și obiective.** Reabilitarea psiho-socială, funcțională și a identității pacientului cu tulburări de sănătate mintală - scop principal al serviciului comunitar de sănătate mintală. Obiectivele principale urmărite de serviciul comunitar de sănătate mintală pentru a crește calitatea vieții pacientului cu tulburări de sănătate mintală. Cadrul legislativ ce asigură organizarea și funcționarea serviciilor comunitare de sănătate mintală. Hotărârea de Guvern nr. 55 din 2012, "Regulamentul-cadru al Centrului

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 20/47

Comunitar de Sănătate Mintală și Standardelor minime de calitate”; Ordinul MS nr.591 din 20.08.2010, “Cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului de Sănătate Mintală din Republica Moldova”; Ordinul MS nr. 446, “Despre unele măsuri de eficientizare a serviciilor comunitare de sănătate mintală”; alte acte legislative.

3. Organizarea serviciilor de Sănătate Mintală în Republica Moldova. Structura și funcțiile instituțiilor medicale și comunitare implicate în managementul pacienților cu tulburări de sănătate mintală în comunitate. Modelele internaționale de servicii comunitare vizând sănătatea mintală. Metodologia generală de creare a serviciilor comunitare pentru sănătate mintală. Structura administrativă și organizațională a CCSM (Centrului Comunitar de Sănătate Mintală). Legislația internațională și națională în domeniul Sănătății Mintale și privind drepturile persoanelor cu tulburări de sănătate mintală.

4. Introducere în conceptul privind îngrijirile integrate în psihiatria comunitară. Servicii de sănătate mintală integrată. Dezvoltare, evoluție și fundamente istorice. Principiile recuperării pacientului cu tulburări de sănătate mintală la nivel comunitar. Rolul structurilor non-medicale (administrațiile publice locale, poliția, organizațiile non-guvernamentale, echipele îngrijirilor de voluntariat, asistența socială, biserica, etc.) în recuperarea (simptomatică, funcțională și a identității proprii) pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală. Îngrijiri axate pe recuperare (servicii medicale integrate cu cele sociale).

5. Îngrijiri comunitare de sănătate mintală. Principiile de bază în realizarea îngrijirilor comunitare de sănătate mintală. Principii de relaționare a serviciului psihiatric cu comunitatea. Schimbări de atitudine și de mentalitate. Strategii de angajament personal în calitate de specialist. Modalități de comunicare cu clientul și aparținătorii. Îngrijirile comunitare de sănătate mintală în tulburările de sănătate mintală severe (pacienți cu tulburări psihotice acute severe, ce prezintă risc pentru sine și/sau societate; pacienți cu tulburări de sănătate mintală și comorbidități somatice grave decompensate, cu malnutriție, cu refuz alimentar). Resursele umane component cheie al serviciilor comunitare de sănătate mintală. Pregătirea și moralul personalului, principiile Tratatului Comunitar Asertiv Flexibil (FACT). Strategii de comunicare în cadrul echipei multidisciplinare. Strategii de implicare a clienților, administrațiilor publice locale, poliției și altor structuri comunitare de stat și non-guvernamentale în îngrijirile comunitare vizând pacienții cu tulburări de sănătate mintală.

6. Echipa multidisciplinară comunitară. Echipa multidisciplinară comunitară - structură de bază a centrului comunitar de sănătate mintală și, unitate structurală principală de intervenție în caz de acordare a serviciilor comunitare de sănătate mintală. Componenta și rolul membrilor echipei multidisciplinare în asigurarea managementului pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală. Echipele multidisciplinare și rolul acestora în asigurarea tratamentului comunitar asertiv flexibil pacienților cu tulburări de sănătate mintală severe (pacienți cu conștiința confuză, agitați, agresivi, cu tentative suicidare, etc.) în comunitate. Competențe profesionale necesare pentru realizarea serviciului comunitar de sănătate mintală. Roluri și responsabilități în cadrul echipei comunitare multidisciplinare de sănătate mintală.

7. Agresivitatea și tulburările de sănătate mintală. Intervenția în criză. Noțiunea de agresivitate. Cauzele principale ale comportamentului agresiv tipuri de agresivitate. Agresivitatea de frustrare și agresivitatea instrumentală. Criza psihoemoțională. Caracteristici generale. Etape de evoluție (lipsa tensiunii emoționale, frica de a pierde controlul și creșterea tensiunii, pierderea parțială a controlului, pierderea controlului și acțiuni distructive, epuizarea crizei și relaxare). Intervenții ale membrilor echipei multidisciplinare în funcție de etapa crizei. Roluri și responsabilități ale membrilor echipei. Principiul de-escaladării. Tehnici specifice de autoapărare și de protejare a pacientului cu tulburări de sănătate mintală agresiv. Tehnici de imobilizare la podea a pacienților agresivi.

8. Planul de tratament individualizat. Definiție. Noțiuni generale. Principiile elaborării și implementării planului de tratament individualizat. Modalități de formulare a diagnosticului, scopului și obiectivelor în planul de tratament individualizat. Lucrul pacientului, aparținătorilor și membrilor echipei în elaborarea și realizarea planului de tratament individualizat în cadrul echipei multidisciplinare. Strategii de evaluare a calității vieții și necesităților vitale ale pacienților cu tulburări de sănătate mintală (scalele HoNOS și MANSA). Strategii de implementare a planului de tratament individualizat.

9. Vizitele la domiciliu (abordări de tip outreach). Sensul și conținutul unei vizite la domiciliu. Importanța tratamentului la domiciliu și a vizitelor la domiciliu în contextul îngrijirilor comunitare de sănătate mintală. Pregătiri prealabile unei vizite la domiciliu (a membrilor echipei multidisciplinare, pacientului, aparținătorilor și altor actori ai îngrijirilor comunitare (poliția, biserica, administrația publică locală, asistența

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 21/47

socială) în funcție de caz). Modalitatea organizării și realizării unei vizite la domiciliu. Funcțiile membrilor serviciilor comunitare de îngrijiri (medicale, sociale) în timpul abordării de tip outreach. Strategii de evaluare a calității vieții și necesităților pacienților cu probleme de sănătate mintală.

10. Psihoeducația în psihiatria comunitară. Psihoeducația – scop și obiective. Principiile psihoeducației. Grupurile țintă pentru realizarea procesului de psihoeducație. Tehnica dialogului de tip deschis. Scop și obiective. Principiile organizării și realizării dialogului de tip deschis. Modalitatea efectuării dialogului de tip deschis. Particularitățile comunicării cu pacienții și aparținătorii acestora. Psihoeducația și modul sănătos de viață ca și modalități eficiente de prevenire a factorilor de risc (ce pot fi parțial influențați) în sensul dezvoltării tulburărilor de sănătate mintală. Psihoeducația ca și componentă importantă a profilaxiei primare, secundare și terțiare a tulburărilor de sănătate mintală în comunitate.

11. Interviu motivațional și alte intervenții non-farmacologice în psihiatria comunitară. Introducere în interviu motivațional. Definiție și noțiuni generale privind tehnica interviului motivațional. Scopul și obiectivele interviului motivațional. Principalele procese ce stau la baza interviului motivațional (implică-te, focusează-te, evocă și planifică). Structura și etapele interviului motivațional. Principii generale și particulare fiecărei etape în efectuarea practică a interviului motivațional. Interviu motivațional ca dialog între doi experți (pacientul ca și expert al propriei vieți și medicul ca expert în problemele de sănătate mintală). Rolul experților în fiecare etapă a interviului motivațional. Modalități de evitare a comunicării prin confruntare în procesul de realizare a tehnicii interviului motivațional. Principiile terapiei prin soluționarea problemelor clientului. Modalitatea efectuării. Indicații terapeutice. Activarea comportamentală ca și strategie de intervenție non-farmacologică în psihiatria comunitară.

12. Reabilitarea (recuperarea) psihosocială a pacienților cu tulburări de sănătate mintală. Noțiunea de recuperare în psihiatria comunitară și intervențiile psihologice. Nivele de recuperare în psihiatria comunitară (recuperarea simptomelor tulburării, recuperarea funcționării individuale și sociale, recuperarea identității persoanei cu tulburări de sănătate mintală). Reducerea stimei. Tipurile de acțiuni utilizate în procesul de recuperare al pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală. Profilaxia secundară și terțiară a tulburărilor mintale și de comportament. Intervenții psihologice, ocupaționale (arteterapie, meloterapie), ergoterapice, etc. utile pentru a menține pacientul cu tulburări de sănătate mintală ca și membru activ al familiei și societății. Principiile tratamentului farmacologic și non-farmacologic de susținere în psihiatria comunitară.

Modulul NARCOLOGIE (ADICTOLOGIE)

1. Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării de substanțe psihoactive. Etiopatogenie. Teorii și concepte moderne (genetice, neurochimice, psihoanalitice, bio-psiho-sociale) vizând etiopatogenia tulburărilor mintale și comportamentale datorate utilizării de substanțe psihoactive. Factori de risc în sensul dezvoltării dependențelor chimice și non-chimice. Rezonanța bio-psiho-socială a tulburărilor mintale și comportamentale datorate utilizării de substanțe psihoactive. Consecințele somato-neurologice, endocrine, psihice, etc. ale consumului de substanțe psihoactive. Conștiințele sociale și juridice ale consumului și răspândirii drogurilor în Republica Moldova. Clasificarea dependențelor chimice și nonchimice în conformitate cu CIM-10 și DSM-V.

2. Dependența de alcool. Psihozele metalcoolice. Alcoolul etilic – acțiuni importante asupra organismului uman. Intoxicația acută cu alcool. Coma alcoolică. Stările de ebrietate induse de alcool (simplă, modificată). Ebrietatea patologică. Criterii de diagnostic pentru dependența de alcool. Sindromul de sevraj alcoolic. Criterii de diagnostic. Principii de tratament. Particularitățile alcooldependenței la copii și adolescenți. Psihozele metalcoolice. Clasificare. Caracteristici clinice. Principii de tratament. tratamentul de susținere și reabilitarea pacienților cu dependență de alcool. Clase de medicamente utile în tratamentul pacientului alcooldependent.

3. Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării opioizilor și cannabinoizilor. Intoxicația acută și consumul cronic de opioizi. Substanțe chimice derivați ai morfinei. Consumul cronic de opioizi. Intoxicația acută și supradozajul cu opioizi. Terapia antidot. Criterii de diagnostic pentru dependența de opioizi. Sindromul de sevraj indus de opioizi. Tratament. Principiile terapiei de substituție cu metadonă. Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării cannabinoizilor. Intoxicația acută și consumul cronic

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 22/47

de cannabinoizi. Consumul de cannabinoizi sintetici. Consecințe bio-psiho-sociale. Consumul cronic de cannabinoizi. Criterii de diagnostic pentru dependența de cannabinoizi. Sindromul de sevraj indus de cannabinoizi. Tulburările psihotice datorate consumului de cannabinoizi. Principii de tratament și recuperare.

4. **Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării tutunului, sedativelor și hipnoticelor.** Intoxicația acută cu nicotină. Consumul cronic de tutun. Sevrajul indus de consumul cronic de tutun. Criterii de diagnostic pentru dependența de tutun. Principii de tratament. Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării sedativelor și hipnoticelor. Clase de remedii ce se referă la sedative și hipnotice. Intoxicația acută cu sedative și hipnotice. Principiile terapiei de urgență în cazul supradozării remediilor sedative și hipnotice. Terapia antidot. Criterii de diagnostic pentru dependența de sedative și hipnotice. Sevrajul indus de barbiturice. Principii de tratament. Sevrajul benzodiazepinic. Tratament. Principii de tratament și recuperare al dependențelor de sedative și hipnotice.

5. **Tulburări mintale și comportamentale datorate utilizării psihostimulantelor și halucinogenelor.** Clase de substanțe și plante ce se referă la psihostimulante și halucinogene. Intoxicația acută cu psihostimulante. Criterii de diagnostic pentru dependența de psihostimulante. Sevrajul indus de consumul cronic de psihostimulante. Tratament. Principii de tratament și reabilitare a pacienților dependenți de psihostimulante. Intoxicația acută cu halucinogene. Criterii de diagnostic pentru dependența de halucinogene. Sevrajul indus de consumul cronic de halucinogene. Principii de tratament și reabilitare a pacienților dependenți de halucinogene.

6. **Tulburările psihice cauzate de consumul de substanțe psihoactive.** Tulburările psihice/psihotice în cadrul intoxicației acute și consumului cronic de: (a) opioizi; (b) cannabinoizi naturali și sintetici; (c) etnobotanice, „săruri”, „SPAIS”; (d) sedative și hipnotice; (e) psihostimulante; (f) halucinogene. Diagnosticul diferențial cu stările psihotice din cadrul proceselor endogene. Principiile tratamentului și reabilitării pacienților cu tulburări psihice/psihotice induse de consumul de substanțe psihoactive.

Anul IV

Modulul PSIHOFARMACOLOGIE

1. **Remediile antipsihotice.** Remediile antipsihotice din generația I (neuroleptice). Clasificare chimică și în funcție de efectele clinice principale. Mecanisme de acțiune. Efecte clinice. Efecte secundare și nedorite (extrapiramidale, sindromul de impregnare malignă cu neuroleptice). Indicații. Contraindicații. Principii de administrare. Interacțiuni cu alte clase de medicamente. Remediile antipsihotice din generația II („atipice”). Clasificare chimică și în funcție de efectele clinice principale. Mecanisme de acțiune. Efecte clinice. Efecte secundare și nedorite (hiperprolactinemia, sindromul X-metabolic). Indicații. Contraindicații. Principii de administrare. Remediile antipsihotice din generația III (agoniști parțiali ai dopaminei). Clasificare. Mecanisme de acțiune. Efecte clinice. Efecte secundare și nedorite. Indicații. Contraindicații. Principii de administrare.

2. **Remediile antidepressive.** Remediile antidepressive (Triciclice, Tetraciclice, Dibenzoxazepine, psihostimulante (derivați amfetaminici), Ciclice “atipice” cu acțiune dopaminergică, Inhibitori selectivi ai recaptării: serotoninei; noradrenalinei; serotoninei și noradrenalinei; dopaminei și noradrenalinei; Cu acțiune modulatorie serotoninergică; Cu acțiune modulatorie serotoninergică/melatoninică; Cu acțiune multimodală; Inhibitori ai monoaminoxidazelor (clasice și selective); Stimulante ale secreției dopaminei; Precursori ai triptofanului). Clasificare chimică și în funcție de efectele clinice principale. Mecanisme de acțiune. Efecte clinice. Efecte secundare și nedorite (sindromul serotoninic, sindromul anticolinergic central - clinica, tratamentul). Indicații. Contraindicații. Principii de administrare. Interacțiuni cu alte clase de medicamente.

3. **Remediile cu efect timostabilizator.** Clasificare chimică și în funcție de efectele clinice principale. Derivați ai sărurilor de Litiu, remedii anticonvulsivante, remedii antipsihotice cu efect timostabilizator. Mecanisme de acțiune. Efecte clinice. Efecte secundare și nedorite (intoxicația cu săruri de Litiu; sindromul serotoninic; riscul de cetoacidoză la administrarea derivaților acidului valproic și antipsihoticelor “atipice” (olanzapine) - clinica, tratamentul). Indicații. Contraindicații. Principii de administrare. Interacțiuni cu alte clase de medicamente.

4. **Remediile anxiolitice și hipnotice.** Clasificare chimică și în funcție de efectele clinice principale.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 23/47

Mecanisme de acțiune. Efecte clinice. Efecte secundare și nedorite. Intoxicația acută cu benzodiazepine – terapia antidot și tratamentul simptomatic. Sindromul de sevraj indus de consumul cronic de benzodiazepine. Sindromul de sevraj indus de barbiturice. Criterii de diagnostic. Principii de tratament. Indicații. Contraindicații. Principii de administrare. Interacțiuni cu alte clase de medicamente.

5. **Remediile procognitive.** Clasificare. Anticolinesterazicele de tip central și periferic. Mecanism de acțiune. Efecte clinice. Efecte secundare și nedorite. Indicații. Contraindicații. Principii de administrare. Particularitățile monitorizării terapiei cu remedii anticolinesterazice. Interacțiuni cu alte clase de medicamente. Modulatori ai echilibrului GABA-Glutamat. Mecanism de acțiune. Efecte clinice. Efecte secundare și nedorite. Indicații. Contraindicații. Principii de administrare. Agoniștii de dopamină. Mecanism de acțiune, indicații, contraindicații. Principii de administrare. Principiile monitorizării terapiei.

6. **Remediile psihostimulante. Remedii utile în terapia dependențelor.** Remediile psihostimulante. Reprezentanți. Mecanism de acțiune. Domenii de utilitate la pacienții cu tulburări de sănătate mintală. Riscuri și beneficii. Efecte secundare și nedorite. Principii de administrare. Principii de monitorizare a terapiei. Remedii utile în terapia dependențelor. Clase de medicamente utile în tratamentul pacienților cu diverse adicții chimice și/sau non-chimice. Reprezentanți. Mecanisme de acțiune. Utilitatea în funcție de tipul dependenței. Terapia de substituție cu metadonă la dependenții de opioizi.

Modulul PSIHIATRIE LIMITROFĂ

1. **Tulburări de personalitate.** Noțiuni generale privind personalitatea și deviațiile de dezvoltare a acesteia. Structura personalității. Principalele etape de dezvoltare ale personalității în opinia lui Freud S. și altor personalități (Murray M. A., Erikson E., Rank, Sullivan H.S., Fromm E., G. Celly). Noțiunea de personalitate accentuată și tulburare de personalitate. Tulburări de personalitate (specifice și datorate leziunii organice cerebrale). Clasificare în conformitate cu CIM-10 și DSM-V. Tulburări specifice de personalitate: paranoid, schizoid, disocial, impulsiv, borderline, histrionic, anankast, anxios-evitant, dependent. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament farmacologic, non-farmacologic și complex al pacienților cu tulburări de personalitate.

2. **Tulburările de anxietate.** Frica ca emoție fiziologică și anxietatea. Caracteristici generale, similarități și diferențe. Simptomele psihice (emoționale) și fizice (corporale) ale anxietății. Tulburările de anxietate. Clasificare în conformitate cu CIM-10 și DSM-V. Diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex. Reabilitarea pacienților cu tulburări de anxietate.

3. **Tulburările anxios-fobice.** Tulburările anxios-fobice (agorafobia, fobiile sociale, fobiile specifice); Tulburările anxioase (atacul de panică, tulburarea de tip anxietate generalizată (angoasa), tulburarea mixtă, anxioasă și depresivă). Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex. Reabilitarea pacienților cu tulburări anxios-fobice.

4. **Tulburarea obsesiv-compulsivă.** Tulburarea obsesiv-compulsivă (gânduri sau ruminări obsesionale predominante; acte compulsive (ritualuri obsesionale) predominante; gânduri și acte obsesionale mixte). Diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic (remedii de intenția I și II) și complex. Reabilitarea pacienților cu *tulburări obsesiv-compulsive*.

5. **Reacțiile acute la stres sever și tulburările de adaptare.** Noțiunea de stare confuzională reactivă. Reacția acută la stres sever (reacția acută la stres). Tulburarea de stres posttraumatic (tulburarea de stres posttraumatică). Tulburările de adaptare (reacție depresivă scurtă, reacție depresivă prelungită, reacție mixtă, anxioasă și depresivă). Diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex. Reabilitarea pacienților cu reacții acute la stres sever și tulburări de adaptare.

6. **Tulburări disociative (de conversie).** Noțiuni vizând tulburarea disociativă, de somatizare, de conversie. Mecanisme etiopatogenice în fenomenul de conversie. Clasificarea tulburărilor disociative în conformitate cu CIM-10 și DSM-V. Amnezia disociativă. Fuga disociativă. Stuporul disociativ. Tulburările de transă și posesiune. Tulburările disociative motorii. Convulsiile disociative. Anestezia și pierderea senzorială disociativă. Sindromul Ganzer. Tulburarea de personalitate multiplă. Sindromul pseudodemenței. Diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex. Reabilitarea pacienților cu Tulburări disociative (de conversie).

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 24/47

7. **Tulburări somatoforme.** Clasificare. Criterii generale de diagnostic pentru tulburarea somatoformă și tulburarea de somatizare. Tulburarea somatoformă nediferențiată. Tulburarea de somatizare. Tulburarea hipocondriacă. Disfuncția vegetativă somatoformă (implicând predominant: cordul și sistemul cardiovascular; tractul gastro-intestinal superior sau inferior; sistemul respirator; sistemul uro-genital). Tulburarea somatoformă de tipul algiiilor persistente. Tulburarea de somatizare. Diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex. Reabilitarea pacienților cu tulburări somatoforme.

8. **Tulburările instinctului alimentar. Tulburările non-organice ale somnului.** Anorexia nervoasă tipică și atipică. Bulimia nervoasă tipică și atipică. Caracteristici generale. Alimentația excesivă asociată cu probleme psihologice. Voma asociată cu tulburări psihologice. Tulburările non-organice ale somnului (insomnia non-organică, hipersomnia non-organică, tulburarea non-organică a ritmului somn-veghe, somnambulismul, teroarea (pavorul) nocturn, coșmarurile). Diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex. Reabilitarea pacienților cu tulburări ale instinctului alimentar și tulburări non-organice ale somnului.

Modulul PSIHIATRIE PEDIATRICĂ

1. **Tulburarea reactivă de atașament.** Tulburarea reactivă de atașament. Debut, criterii de diagnostic pozitiv și diferențial evoluție, pronostic. Condițiile apariției. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex.

2. **Tulburarea de mișcare stereotipă.** Tulburarea de mișcare stereotipă. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Prezența sau absența auto-vătămării. Modalități de abordare. Factori de risc și pronostic. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex.

3. **Rolul familiei în patologia infantilă. Principii de tratament al tulburărilor de sănătate mintală la copii.** Relația mama-copil. Concordanța între nivelul de simbolizare, de reprezentare, de mentalizare și patologia mintală. Principii de tratament non-farmacologic, farmacologic și complex al tulburărilor de sănătate mintală la copii.

Modulul PSIHIATRIE GERIATRICĂ

1. **Persoanele de vârstă a treia. Particularități clinico-fiziologice.** Psihologia persoanelor de vârstă a treia. Modificări ale funcțiilor senzoriale la persoanele de vârstă a treia. Modificări neuroanatomice și neurofiziologice asociate cu înaintarea în vârstă cronologică. Modificări de intelect și personalitate specifice persoanelor de vârstă a treia. Procesul de îmbătrânire fiziologică și declinul neuro-cognitiv, similarități și diferențe. Teste și scale psihometrice (MMSE, MoCA, testul de desenare a ceasului ș.a.) utile în confirmarea/infirmarea și cuantificarea severității declinului cognitiv la vârstnici. Examenul psihiatric. Particularități la persoanele de vârstă a treia.

2. **Tulburările psihice în perioada presenescenței și senescenței.** Particularitățile funcțiilor psihice la persoanele de vârstă a treia. Specificul tulburărilor senzației și percepției; atenției; afectivității; gândirii și rațiunii; memoriei; voinței; conștiinței la persoanele de vârstă a treia. Tulburări psihice/psihotice asociate cu vârstă a treia (declinul neurocognitiv minor, deliriumul senil). Depresia (melancolia senilă), particularități clinico-terapeutice la persoanele de vârstă a treia. Diagnosticul diferențial al demenței cu depresia (pseudodemența) și al demenței cu deliriumul senil. Delirul nihilistic Cotard la persoanele de vârstă a treia. Catatonia tardivă. Particularități clinice și de tratament.

3. **Demențele.** Definiție. Caracteristici clinice generale. Date epidemiologice. Tipuri de demență în funcție de etiopatogenie (demența secundară: bolii Alzheimer, maladiei Pick (fronto-temporală), malaiei Cerutzfeld-Jacob, bolii Huntington, maladiei Parkinson, demența în boala cu virusul imunodeficienței umane HIV-SIDA). Demența vasculară multiinfarct și demența vasculară predominant subcorticală (Binswanger). Mecanisme etiopatogenice. Criterii de diagnostic pozitiv (generale) pentru demență în conformitate cu CIM-10 și DSM-V. Evoluția în timp a demenței. Importanța și utilitatea intervențiilor farmacologice și de nursing în demență, ținând cont de evoluția în timp și severitatea procesului demențial. Principii de tratament farmacologic în funcție de tipul demenței. Principiile de îngrijire (nursing) ale pacienților cu diferite tipuri de demență. Pronosticul pe termen scurt și pe termen lung. Demențele carentiale, în general reversibile.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 25/47

4. **Tratamentul tulburărilor de sănătate mintală la persoanele de vârstă înaintată.** Principii generale vizând utilizarea remediilor psihotrope la persoanele de vârstă a treia. Tratamentul comorbidităților somato-neurologice ca și componentă extrem de importantă în ameliorarea stării psihice a persoanelor de vârstă a treia cu tulburări de sănătate mintală. Remedii psihotrope (antipsihotice, antidepresive, anxiolitice și hipnotice, agoniști de dopamină) recomandate pentru tratamentul tulburărilor de sănătate mintală la persoanele de vârstă a treia. Anticolinesterazicele de tip central, modulatorii echilibrului GABA-Glutamat, remediile, meurotrope, vasoactive, antioxidante, adaptogene utile în tratamentul complex al diferitor tipuri etiopatogenice de demență. Indicații, contraindicații, modalități de administrare. Principiile monitorizării eficienței și efectelor adverse ale medicației pro-cognitive la persoanele de vârstă a treia.

Modulul PSIHIATRIE FORENSICĂ (EXPERTIZA PSIHIATRICĂ-JUDICIARĂ)

1. **Psihiatria forensică. Noțiuni generale. Cadrul legislativ.** Acte normative în vigoare ce reglementează efectuarea expertizei-psihiatrice judiciare în Republica Moldova: Legea cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale [Denumirea în redacția Legii nr.371-XVI din 29.12.05, în vigoare 10.02.06], nr.1086-XIV din 23.06.2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.144-145/1056 din 16.11.2000); Codul penal (Art. 22 și Art. 23); Codul de procedură penală; Codul civil; Codul de procedură civilă ale Republicii Moldova; Art. 14 “Expertiza psihiatrică legală în acțiunile de judecată”, în redacția Legii nr.35-XVI din 28.02.2008, în vigoare 04.04.2008 ș.a. Tipuri de expertiză psihiatrică judiciară (de ambulator, în condiții de staționar, în instanța de judecată, în biroul ofițerului organului de urmărire penală, postmortem). Psihiatrul în instanțele de judecată (în calitate de specialist sau/și expert). Evaluarea credibilității martorilor. Particularitățile expertizei psihiatrice judiciare în comparație cu alte tipuri de expertiză (chimică, tehnică, etc.). Drepturile și obligațiunile expertului psihiatru-judiciar. Expertiza psihiatrică legală – criteriul medical și criteriul juridic. Noțiuni de: capacitate de exercițiu/lipsa capacității de exercițiu; discernământ; responsabilitate/iresponsabilitate. Noțiunea de acțiune socialmente periculoasă/prejudiciabilă și infracțiune.

2. **Evaluarea psihiatrico-legală a pacienților cu tulburări de personalitate, retard mintal, procese exogen-organice și demență.** Motive generale și particulare pentru a dispne expertiza psihiatrică judiciară în cauzele privind pacienții cu tulburări de personalitate, retard mintal, procese exogen-organice și demență. Situații în care expertizații cu tulburări de personalitate, retard mintal, procese exogen-organice și demență sunt recunoscuți ca și acționând fără discernământ ori sunt absențați de capacitatea de exercițiu. Noțiuni de tutelă și curatelă. Situații în care pacienții cu tulburări de personalitate, retard mintal, procese exogen-organice și demență necesită instituirea tutelei și curatelei. Modalitatea instituirii tutelei și curatelei pacienților cu tulburări de personalitate, retard mintal, procese exogen-organice și demență.

3. **Evaluarea psihiatrico-legală a pacienților cu tulburări psihice endogene.** Motive generale și particulare pentru a dispne expertiza psihiatrică judiciară în cauzele privind pacienții cu tulburări psihice endogene (schizofrenie, epilepsie, tulburare afectivă bipolară). Situațiile în care expertizații cu tulburări psihice endogene sunt recunoscuți ca și acționând fără discernământ ori sunt absențați de capacitatea de exercițiu. Noțiuni de tutelă și curatelă. Situații în care pacienții cu tulburări psihice endogene necesită instituirea tutelei și curatelei. Modalitatea instituirii tutelei și curatelei pacienților cu tulburări psihice endogene.

4. **Evaluarea psihiatrico-legală a pacienților cu diferite tipuri de dependență de substanțe psihoactive.** Motive generale și particulare pentru a dispne expertiza psihiatrică judiciară în cauzele privind pacienții cu diferite tipuri de dependență de substanțe psihoactive. Tulburări psihice tranzitorii și constante la pacienții cu diferite tipuri de dependență de substanțe psihoactive. Situații în care expertizații cu diferite tipuri de dependență de substanțe psihoactive sunt recunoscuți ca și acționând fără discernământ ori sunt absențați de capacitatea de exercițiu. Noțiuni de tutelă și curatelă. Situații în care pacienții cu diferite tipuri de dependență de substanțe psihoactive necesită instituirea tutelei și curatelei. Modalitatea instituirii tutelei și curatelei pacienților cu diferite tipuri de dependență de substanțe psihoactive.

Modulul PSIHOTERAPIE

1. **Psihoterapia existențială, logoterapia.** Francl V. și logoterapia. Psihoterapia existențială. Obiective principale. Principiile terapiei existențiale.

2. **Psihanaiza în nevroze.** Esența conflictualității nevrotice freudiene. Maturitatea structurilor

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 26/47

personalității, a Eu-lui. Structura nevrozei isterice, fobice și a celei obsesive. Reîntoarcerea refulatului și funcția de compromis a nevrozei. Particularitățile terapiei analitice cu pacienții nevrotici. Transferul și contratransferul în terapia stărilor nevrotice. Psihanaliza clasică.

3. **Psihanaliza stărilor borderline.** Funcționarea borderline. Teoriile lui Winnicott D., Kohut H., Searls H. bazate pe principiul defectului. Particularitățile structurii borderline, specificul relațiilor obiectuale, perceperea sinelui propriu. Particularitățile terapiei pacienților cu structuri borderline. Psihoterapia psihanalitică. Transferul și contratransferul în terapia stărilor borderline.

4. **Psihanaliza în psihoze.** Funcționarea psihotică. Fragmentarea și slăbiciunea Eu-lui. Perturbarea simbolizării, apărările arhaice în stările psihotice, proiecția, identificarea proiectivă, clivajul, omnipotența. Perturbarea principiului realității. Transferul și contratransferul în terapia stărilor psihotice.

5. **Psihanaliza traumatismelor psihice.** Conceptul freudian al traumatismului, depășirea excitației a posibilităților de reprezentare. Traumatisme colective, individuale, trauma cumulativă. Elaborarea situației traumatice. Trauma ca parte a istoriei. Incorporarea și introiectarea în situațiile de doliu. Compulsia la repetiție în stările traumatice.

6. **Psihanaliza la adolescenți. Psihanaliza tulburărilor de alimentare.** Cererea terapiei. Cadrul în terapia cu adolescenții. Acceptarea schimbărilor corporale și psihice, pulsionile în adolescență. Psihanaliza tulburărilor de alimentare. Relația cu mama în tulburările de alimentare, rolul tatălui. Negarea feminității, a pulsionalității. Instalarea relației "albe". Eu-l Ideal, tendința spre control total.

7. **Psihanaliza la copii.** Comunicarea cu copilul. Discuția, jocul, desenul în psihanaliza copilului. Rolul părinților, lucrul cu părinții ca modalitate de depășire a problemelor copilului. Cadrul în terapia copilului. Tulburările nevrotice, comportamentale, psihosomatice, prepsihotice și psihotice la copii.

8. **Psihanaliza adicțiilor.** Comportamentul adictiv. Teoria deficitului în adicții. Comportamentul regresiv. Relația simbiotică cu mama. "Orgasmul alimentar, farmacologic". Conținerea agresivității și a fenomenelor depresive. Egalarea toxică. Funcționarea metaerotică. Satisfacția narcisică. Evitarea și negarea.

D. DESCRIEREA DESFAȘURATĂ A MODULELOR CONEXE LA PROGRAMA DE INSTRUIRE

Anul I

Modulul MEDICINĂ INTERNĂ

1. **Pneumoniile.** Pneumoniile (comunitare, nosocomiale, pacienți cu imunitatea compromisă). Bronhopneumonia obstructivă cronică. Astmul bronșic. Pneumoniile bacteriene (pneumococică, stafilococică, cu germeni gramnegativi). Pneumoniile virale (atipice). Tuberculoza pulmonară secundară. Cancerul bronhopulmonar primitiv. Pleureziile serofibrinoase. Etiopatogenie. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

2. **Insuficiența respiratorie.** Insuficiența respiratorie. Etiopatogenie. Clasificare. Criterii de diagnostic. Principii de tratament.

3. **Hipertensiunea arterială.** Hipertensiunea arterială. Etiopatogenie. Diagnosticul pozitiv și diferențial. Tratamentul urgențelor hipertensive.

4. **Sindromul coronarian acut.** Sindromul coronarian acut. Etiopatogenie. Criterii de diagnostic. Tratamentul de urgență.

5. **Insuficiența cardiacă acută și cronică.** Insuficiența cardiacă acută și cronică. Etiopatogenie. Clasificare. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

6. **Hepatopatii medicamentoase și toxice.** Hepatopatii medicamentoase și toxice. Etiopatogenie. Manifestări clinico-biologice. Principii de tratament.

7. **Insuficiența hepatocelulară.** Insuficiența hepatocelulară. Etiopatogenie. Criterii de diagnostic pozitiv

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 27/47

și diferențial. Principii de tratament.

8. Insuficiența renală acută și cronică. Insuficiența renală acută și cronică. Etiopatogenie. Clasificare. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

9. Afecțiuni alergice acute (urticaria, angioedemul, șocul anafilactic). Afecțiuni alergice acute (urticaria, angioedemul, șocul anafilactic). Tratamentul de urgență.

10. Colagenozele. Clasificare. Criterii de diagnostic. Principii de tratament. Colagenozele. Etiopatogenie. Clasificare. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

11. DESCRIEREA DEPRINDERILOR PRACTICE

Denumirea deprinderii practice	Nivelul	Volumul
Hemograma	I	20
Analiza biochimică a sângelui	I	20
Buletinul examenului bacteriologic al sputei	I	10
Electrocardiograma	I	10
Spirograma	I	10
Radiografia toracelui	I	10
Ecografie abdominală	A+I	10
Fibroesofagogastroduodenoscopie	A+I	3
Oxygenoterapia prin mască	E	5

Nivel de însușire

A - asistat

I - interpretat

E – efectuat.

12. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

A. Obligatorie:

1. Harrison. Principiile medicinei interne. Ediția a XIV-a. Editura „Teora”, 1591 p.
2. Caproș N., Dumitraș T., Nichita S., Draguța N., Vlasov L., Corlăteanu O. Differential Diagnosis in Internal Medicine. Chișinău, 2019, 447 p.
3. Protocoalele Clinice Naționale, la temele corespunzătoare

B. Suplimentară:

1. Groppa L. Rematologie și nefrologie (manual). Chișinău, 2018, 463 p.
2. Tcaciuc A. Tratamentul hipertensiunii arteriale în situații speciale și în urgențe hipertensive. Chișinău 2017, 40 p.

Modulul NEUROLOGIE

1. **Sindroame neurologice.** Principalele sindroame neurologice: motorii, extrapiramidale, ataxice, senzitive, medulare, de trunchi cerebral, diencefalice, corticale. Sindromul de hipertensiune intracraniană. Principalele manifestări psihice în sindroamele cerebrale.

2. **Neuroinfecții.** Definiție. Clasificare. Polioencefalitele, leucoencefalitele, panencefalitele. Encefalitele cu virus lent. Neuroinfecții cu localizare pe sistemul nervos periferic și meninge. Neuroinfecțiile prin spirochete : neurosifilisul. Forme clinice. Modificări paraclinice. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

3. **Patologia extrapiramidală.** Boli degenerative și ereditare ale sistemului nervos central. Boli ale neuronului motor. Patologia nervilor cranieni. Patologia vasculară a sistemului nervos central. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

4. **Procese expansive intracraniene.** Procese expansive intracraniene (tumori cerebrale, hematoame). Comele cerebrale. Etiologie. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Evoluție. Pronostic. Principii de tratament.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 28/47

5. **Epilepsiile și accesese convulsive.** Definiție. Precizare de termeni. Clasificare conform OMS. Etiologie. Tablou clinic. Tratament. Evoluție. Pronostic. Starea de rău epileptic. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

6. **DESCRIEREA DEPRINDERILOR PRACTICE**

Examenul clinic neurologic al pacienților cu diverse patologii neurologice.

Explorări paraclinice în neurologie.

Interpretarea rezultatelor examinărilor instrumentale și paraclinice în patologii neurologice

7. **BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ**

1. Gherman D. Neurologie și neurochirurgie: manual / D. Gherman, I. Moldovanu, G. Zapuhlâh; Universitatea de Stat de Medicina și Farmacie "Nicolae Testemițanu". –Chișinău: Medicină, 2003. - 528 p.
2. Gavriluc M. Teste de autoevaluare și autocontrol la neurologie și neurochirurgie, Chișinău: Medicina, 2008. -432 p.
3. Gavriluc M. Examen neurologic. -Ch. : S. N., 2012 ("Tipografia-Sirius"). -140 p.
4. Gherman D. Dictionar de neurologie / D. Gherman, I. Cezar. -Chisinau, 1994. -224 p. : il.
5. Harrison`s Neurology in Clinical Medicine. Editor: Stephen L. Hauser; Associate Editor: Scott Andrew Josephson. 2010, 765 p. Varianta electronică a ediției.
6. Harrison's neurology in clinical medicine ed.: S. L. Hauser. -New York, 2013, 944 p.
7. Popa, C. Neurologie / C. Popa. -Bucuresti : National , 1997. -910 p. : il.

Modulul ENDOCRINOLOGIE

1. **Patologia hipofizei. Patologia tiroidiană. Patologia paratiroidelor.** Introducere în endocrinologie. Mecanismul de acțiune al hormonilor. Hipofiza. Hormonii hipotalamici și hipofizari. Afecțiunile hipofizare: acromegalia și gigantismul, nanismul hipofizar, boala Itenko-Cushing. Tumorile hipofizare. Patologia tiroidei: tiroiditele acute, subacute, autoimune și fibroase. Gușa difuză toxică, gușa endemică, gușa sporadică, gușa nodulară, adenomul tireotoxic. Cancerul tiroidian. Paratiroidele. Hipoparatiroidia (tetania) și hiperparatiroidia. Etiopatogenie. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

2. **Patologia corticosuprarenalei și gonadelor.** Acțiunile steroizilor corticosuprarenali și androgenilor. Glucosteromul. Adrenosteromul. Feocromocitomul. Hiposecreția suprarenală: boala Addison; Insuficiența corticosuprarenală acută. Sexualizarea normală. Insuficiența gonadică. Sindromul hiperestrogenic. Ovarul polichistic virilian. Ginecomastia. Etiopatogenie. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

3. **Pancreasul endocrin.** Hormonii pancreasului endocrin (insulina, glucagonul, somatostatina și polipeptida pancreatică). Rolul insulinei și al hormonilor de contrareglare în reglarea hormonală a metabolismului. Diabetul zaharat tip I și II. Definiție. Clasificare. Etiopatogenie. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

4. **Obezitatea. Osteoporoza endocrină.** Obezitatea primară (alimentar-constituțională și neuro-endocrină) și secundară (cerebrală și endocrină). Osteoporoza endocrină. Hipertensiunea arterială de origine endocrină. Etiopatogenie. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii de tratament.

5. **Neuroendocrinologie.** Sistemul hipotalamo-hipofizar. Neurohormonii (vasopresina și Oxitocina). Sistemul neuroendocrin difuz cerebral și periferic. Bariera hemato-encefalică pentru hormoni. Diabetul insipid. Etiopatogenie. Criterii de diagnostic pozitiv și diferențial. Principii și metode de tratament.

6. **DESCRIEREA DEPRINDERILOR PRACTICE**

Examenul clinic al pacienților cu diverse endocrinopatii.

Investigații paraclinice în endocrinopatii.

Interpretarea rezultatelor investigațiilor paraclinice în endocrinopatii.

7. **BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ**

1. Dumitrache C. –Endocrinologie, București, 2015, 1064 p.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 29/47

2. Endocrinologie clinică. Curs de prelegeri. Redactor științific, Anestiadi Z.Gh., L. Zota, L. Alexeev, Gh. Caradja, L. Vudu, USMF "Nicolae Testemițanu", Centrul Editorial-poligrafic Medicina, Chișinău, 2004, 344 p.
3. Lichiardopol R. –Manual de diabetologie pentru studenți și rezidenți. Editura „ILEX”. București, 2011, 221 p.
4. Protocoale clinice naționale. Patologia endocrinologică. www.ms.md
5. Zbranca E. -Endocrinologie. Ghid de diagnostic și tratament în bolile endocrine. Iași, 2008. 544 p.
6. Дедов И. И. –Сахарный диабет. 2 тома. Москва, 2012, 480 с.
7. Дедов И. И. –Сахарный диабет у детей и подростков. Москва, 2013, 272 с.

Modulul FARMACOTERAPIE ȘI FARMACOLOGIE CLINICĂ

1. **Remediile neuroleptice, tranchilizante, sedative, sărurile de litiu.** Introducere în farmacologia clinică. Aspectele farmacologice (particularitățile farmacocineticii și farmacodinamicii, regimului de dozare, utilizare, criteriile de eficacitate și inofensivitate) ale neurolepticelor, tranchilizantelor, sedativelor, sărurilor de litiu.

2. **Remediile antidepresive, excitante ale Sistemului Nervos Central, nootrope, tonizante, adaptogene, analeptice.** Aspectele farmacologice (particularitățile farmacocineticii și farmacodinamicii, regimului de dozare, utilizare, criteriile de eficacitate și inofensivitate) ale antidepresivelor, excitantelor SNC, nootropelor, tonizantelor, adaptogenelor, analepticelor.

3. **Farmacologia clinică a analgezicelor și alcoolului etilic.** Aspectele farmacologice (particularitățile farmacocineticii și farmacodinamicii, regimului de dozare, utilizare, criteriile de eficacitate și inofensivitate) ale analgezicelor și alcoolului etilic.

4. **Remediile hipnotice, anticonvulsivante simptomatice, antiepileptice, antiparkinsoniene și antispastice ale musculaturii striate.** Farmacologia clinică (particularitățile farmacocineticii și farmacodinamicii, regimului de dozare, utilizare, criteriile de eficacitate și inofensivitate) ale hipnoticelor, anticonvulsivantelor simptomatice, antiepilepticelor, antiparkinsonienelor și antispasticelor musculaturii striate.

5. **Remediile cardiovasculare și vegetotrope.** Farmacologia clinică (particularitățile farmacocineticii și farmacodinamicii, regimului de dozare, utilizare, criteriile de eficacitate și inofensivitate) ale remediilor cardiovasculare. Principiile utilizării raționale ale remediilor cardiovasculare în practica medicului psihiatru. Farmacologia clinică a preparatelor vegetotrope utilizate în practica medicului psihiatru.

6. DESCRIEREA DEPRINDERILOR PRACTICE

Înșușirea regimului de dozare al remediilor neuroleptice, hipnotice, tranchilizante, antidepresive, sărurilor de litiu, anticonvulsivantelor, antiparkinsonienelor, analgezicelor ținând cont de proprietățile farmacodinamicii și farmacocineticii claselor de medicamente menționate.

Înșușirea principiilor utilizării raționale ale remediilor nootrope, neuroleptice, hipnotice, tranchilizante, antidepresive, sărurilor de litiu, anticonvulsivantelor, antiparkinsonienelor, analgezicelor, adaptogenelor, analepticelor.

7. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Ballenger J: Benzodiazepine receptor agonist and antagonist. Kaplan and Sadock's, Comprehensive Textbook of Psychiatry, Eight edition, Lippincott Williams & Wilkins 2005.
2. Kaplan & Sadock's Comprehensive textbook of Psychiatry / editors, Benjamin J. Sadock, Virginia A. Sadock, Pedro Ruiz. 10th Edition, Philadelphia: Wolters Kluwer, 2019. Stahl's Essential Psychopharmacology Prescriber's Guide. Sixth edition. Cambridge University Press, 2017, 867 p.
3. Stahl S.M. Psihofarmacologie: baze neuroștiințifice și aplicații practice. Ediția a 4-a. Ed. Medicală Callisto, București, 2018, 608 p.
4. Taylor D., Paton C., Kerwin R. Ghid de terapie psihiatrică, spitalul Maudsley, Trustul MHS south London și Maudsley, ediția a VII, București, Ed. Medicală, 2005, 298 p.
5. Taylor D., Barnes Thomas R.E., Young Allan H. The Maudsley Prescribing Guidelines in Psychiatry, 13th Edition, Wiley Blackwell, London, 2018, 873 p.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 30/47

6. Udriștoiu T., Marinescu D., Ghiduri de terapie farmacologică în tulburările psihiatrice majore. Editura Medicală Universitară, Craiova, p. 53-147, 2014.
7. Малин Д.И., Гладышев В.Н. Злокачественный нейрорептический синдром или аутоиммунный анти-NMDA рецепторный энцефалит? // Социальная и клиническая психиатрия. 2017, Т. 27, № 1, с. 62-67.

Modulul ANESTEZIE ȘI TERAPIE INTENSIVĂ

1. **Insuficiența pulmonară acută. Insuficiența cardiovasculară acută.** Oxigenoterapia tradițională și hiperbarică. Metodele de protezare respiratorie. Insuficiența cardiovasculară acută. Terapia intensivă și măsurile de reanimare în: dereglările de ritm și conductibilitate cardiacă, în infarctul miocardic, în șocul cardiogen, în criza hipertensivă.
2. **Stările terminale.** Complexul de reanimare cardiopulmonară și cerebrală. Starea critică. Traumatismele grave. Trauma asociată. Șocul traumatic, hemoragic, anafilactic. Dereglările funcțiilor vitale și ale homeostaziei. Terapia intensivă și măsurile de reanimare în: starea critică, șocul traumatic, hemoragic, anafilactic.
3. **Insuficiența hepatorenală acută.** Sindromul hepatorenal la pacienții de profil terapeutic. Stările septice. Șocul septic. Terapia intensivă și măsurile de reanimare în: insuficiența hepatorenală acută, stările septice. șocul septic.
4. **Lezarea toxică a sistemului nervos. Șocul toxiinfecțios. Coma toxică.** Noțiuni privind insuficiența pluriorganică. Psihoza și encefalopatia de origine exotoxică. Coma toxică. Terapia intensivă și măsurile de reanimare în: lezarea toxică a sistemului nervos, șocul toxiinfecțios, insuficiența pluriorganică, psihoza și encefalopatia de origine exotoxică.
5. **Nutriția parenterală, enterală și combinată a pacienților de profil neurologic și psihiatric.** Tulburări ale echilibrului acido-bazic, hidrosalin și a metabolismului proteic. Terapia intensivă și măsurile de reanimare în: dereglările echilibrului acido-bazic, cel hidrosalin și a metabolismului proteic.

DESCRIEREA DEPRINDERILOR PRACTICE

Înșușirea criteriilor de diagnostic pentru Insuficiența pulmonară acută. Înșușirea indicațiilor pentru protezarea respiratorie.

Înșușirea criteriilor de diagnostic pentru Insuficiența cardiovasculară acută; șocul cardiogen; criza hipertensivă. Tactica utilizării preparatelor medicamentoase în tratamentul complex al insuficienței cardiovasculare acute. Înșușirea principiilor complexului de reanimare cardiopulmonară și cerebrală.

Înșușirea criteriilor de diagnostic și principiilor terapiei intensive a Insuficienței hepatorenale acute.

Înșușirea criteriilor de diagnostic și principiilor terapiei intensive a Stărilor septice.

Înșușirea criteriilor de diagnostic și principiilor terapiei intensive ale Psihozei și encefalopatiei de origine exotoxică. Coma toxică.

Înșușirea principiilor și criteriilor de eficacitate ale Nutriției parenterale, enterale și combinate a pacienților de profil psihiatric.

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Anestezie și terapie intensivă (sub red. S. Șandru). Chișinău: Medicina, 2013, 304 p.
2. Aspecte specifice ale îngrijirii calificate în neurologie / Vitalie Văcăraș, Ioan Mărginean, Dafin Mureșanu, Simina Cozma; Universitatea de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu", Cluj-Napoca. - Cluj-Napoca: Editura Medicală Universitară "Iuliu Hațieganu", 2016. -194 p.. -Bibliogr.: p. 157-194. - ISBN 978-973-693-699-9.
3. Анестезиология и реаниматология / под ред. О. А. Долиной. -4-е изд., Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2009, 576 с.
4. Copotoiu S.-M., Azamfîrei L. Cursuri de anestezie și terapie intensivă pentru studenți. Târgu-Mureș: University Press, 2013, 278 p. <http://atimures.ro/wp-content/uploads/2012/09/Curs-studenti-lb-romana.pdf>

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 31/47

5. Crivceanschii, Lev D.. Urgențe medicale : protocoale de management / L. D. Crivceanschii ; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"Ed. a 5-a, rev. și compl.. - Chișinău, 2014. -414 p.. -Bibliogr.: p. 402-413. -ISBN 978-9975-62-359-9.
6. Базовый курс анестезиолога. Update in Anesthesia (WFSA). Редакторы русского издания Недашковский Э.В., Кузьков В.В., 2010, 326 с.
http://far.org.ru/files/Update_in_Anaesthesia_base.pdf
7. Основы интенсивной терапии. Update in Anesthesia (WFSA) Редакторы русского издания Недашковский Э.В., Кузьков В.В., 2016, 466 с.http://far.org.ru/files/UA_ICU.pdf

Modulul MANAGEMENTUL SERVICIILOR DE SĂNĂTATE MINTALĂ

1. Serviciile de sănătate mintală din Republica Moldova: rolul, structura și funcțiile. Cooperarea intersectorială: medical, social și educațional în acordarea serviciilor de sănătate mintală.

Definirea, rolul și funcțiile serviciilor de sănătate mintală. Scurt istoric al dezvoltării serviciilor de sănătate mintală în lume și în Republica Moldova. Structura și tipurile de servicii de sănătate mintală acordate în instituțiile prestatoare. Importanța cooperării intersectoriale în acordarea serviciilor. Dimensiunile cooperării intersectoriale: medicală, socială și educațională. Particularitățile acordării serviciilor de sănătate mintală, comparativ cu alte servicii de sănătate.

2. Reforma serviciilor de sănătate mintală în Republica Moldova: necesitate, obiective generale și specifice. Rezultatele reformei și direcțiile de dezvoltare ale serviciilor comunitare de sănătate mintală.

Argumentarea necesității și beneficiilor reformării serviciilor de sănătate mintală din Republica Moldova. Cadrul legal, scopul, obiectivele generale și specifice ale reformei. Activitățile planificate și implementate. Rezultatele și eficiența reformei serviciilor de sănătate mintală. Direcțiile de dezvoltare ale serviciilor de sănătate mintală din Republica Moldova.

3. Managementul serviciilor de sănătate mintală la nivel de Asistență Medicală Primară, Asistență Medicală Specializată de Ambulatoriu, Asistență Medicală de Urgență, Asistență Medicală Spitalicească. Evaluarea performanțelor. Analiza indicatorilor de activitate.

Structura, funcțiile și principiile de activitate ale serviciilor de Asistență Medicală Primară, Asistență Medicală Specializată de Ambulatoriu, Asistență Medicală de Urgență și Asistență Medicală Spitalicească. Particularitățile activității diferitor servicii de asistență medicală și conlucrarea lor cu serviciile de sănătate mintală. Organizarea și finanțarea serviciilor de sănătate mintală. Evaluarea performanțelor. Utilizarea sistemului de indicatori pentru evaluarea activității. Calcularea, interpretarea și utilitatea indicatorilor.

4. Managementul modern al instituției/ Centrului Comunitar de Sănătate Mintală: principii, funcții, metode și tehnici.

Particularitățile managementului modern. Principii, metode și tehnici de management. Funcțiile fundamentale ale managementului: prognoza, planificarea, organizarea, motivarea și control-evaluarea. Planificarea: esența și importanța. Componentele planificării organizatorice. Planificarea strategică a activității instituției medicale. Etapele procesului de planificare strategică. Misiunea, viziunea și valorile unei instituții/ Centrul Comunitar de Sănătate Mintală. Analiza SWOT. Obiective generale și specifice SMART. Realizarea planului strategic și evaluarea activităților. Controlul ca funcție managerială. Esența și rolul controlului. Tipuri de control și etape ale procesului de control. Elaborarea și utilizarea standardelor.

5. Managementul resurselor umane. Motivarea angajaților. Managementul echipei.

Managementul resurselor umane: etape și activități. Activități de asigurare cu personal: planificarea, recrutarea și selecție resurselor umane. Activități de menținere a personalului: motivarea, utilizarea eficientă a sistemului de recompense, managementul carierei. Activități de dezvoltare a personalului:

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 32/47

formarea continuă, rotația pe post și evaluarea performanțelor. Factori implicați direct în desfășurarea activității: competența, autoritatea, responsabilitatea și delegarea autorității. Motivarea ca funcție managerială. Teoriile motivării. Recompensarea și remunerarea angajaților. Caracteristicile unei motivări eficiente. Importanța echipelor pentru instituția medicală. Similitudini și diferențe între grupuri și echipe. Transformarea grupurilor în echipe și managementul echipelor. Factorii ce determină eficiența echipelor. Principiul celor 8 de "R" într-o echipă eficientă.

6. Comunicarea și luarea deciziilor în instituția medicală. Managementul schimbărilor.

Sistemul informațional al unei instituții/ Centrul Comunitar de Sănătate Mintală. Importanța comunicării eficiente. Elemente și etape ale procesului de comunicare. Factorii care influențează procesul de comunicare. Barierele în comunicare și înlăturarea lor. Natura procesului de luare a deciziilor. Tipuri de decizii. Tipuri de ședințe și organizarea lor. Modele și metode de luare a deciziilor. Etapele deciziei raționale. Factorii care influențează procesul decizional. Importanța schimbărilor pentru o instituție medicală. Avantajele și dezavantajele schimbărilor. Etapele schimbării. Tipurile de schimbări. Rezistența la schimbare: cauze și metode de învingere.

7. Managementul timpului, conflictului și stresului la locul de muncă.

Particularitățile timpului ca resursă. Cauze ale managementului ineficient al timpului. Activități care irosec timpul. Stiluri comportamentale privind managementul timpului. Erori frecvente în utilizarea timpului. Metode și tehnici de eficientizare a utilizării timpului. Stabilirea obiectivelor și prioritizarea activităților. Jurnalul de activități. Tehnici de planificare a timpului. Conflictul în organizație. Cauzele conflictelor. Tipurile de conflicte. Etapele conflictelor. Strategii și metode de soluționare a conflictului: structurale și interpersonale. Cauzele stresului la locul de muncă. Metode de prevenire și tehnici de diminuare a nivelului de stres. Sindromul epuizării profesionale (Burnout): cauze, metode de tratament și prevenție.

DESCRIEREA DEPRINDERILOR PRACTICE (PENTRU CURRICULĂ ȘI CAIETUL DE SARCINI)

MANAGEMENTUL SERVICIILOR DE SĂNĂTATE MINTALĂ

1. Să efectueze o analiză SWOT a unei instituții/ Centrul Comunitar de Sănătate Mintală.
2. Să elaboreze o misiune și 4 obiective strategice conform criteriilor SMART pentru o instituție / Centrul Comunitar de Sănătate Mintală.
3. Să creeze și să evalueze o organigramă a unei instituții/ Centrul Comunitar de Sănătate Mintală.
4. Să calculeze indicatorii de activitate ai instituției/ Centrului Comunitar de Sănătate Mintală.
5. Să aplice 2 teorii motivaționale pentru rezolvarea unui caz de motivare insuficientă a angajatului.
6. Să ia o decizie managerială rațională în baza cazului oferit pentru analiză.
7. Să aplice o metodă eficientă de soluționare a conflictului expus în studiu de caz.

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

A. Obligatorie:

1. Ețco C. Managementul în sistemul de sănătate. Chișinău, Editura Epigraf, 2006.
2. Tintiuc D., Ețco C., Grosu L., și alții. Sănătate publică și management. Chișinău, 2002.
3. Constantin Ețco, Ludmila Goma, Nina Globa. Management și Marketing. Teorie și aplicații. Chișinău, 2013.
4. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. М., «Дело» 1997.
5. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=95963&lang=ro.

B. Suplimentară:

1. Vlădescu C. Managementul serviciilor de sanatate. București, Expert, 2000.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 33/47

2. Popescu A. Management și marketing sanitar, asistență și protecție socială. Editura medicală, 1992.
3. Cornelius H., Faire Sh. Știința rezolvării conflictelor. București, Editura știință și tehnică, 1996.
4. Stog L., Caluschi M. Psihologia managerială. Editura Cartier, 2002.

Pitariu H. Managementul resurselor umane. București, 1994.

E. PROGRAMUL STAGIULUI PRACTIC

Anul III

DENUMIREA STGIULUI PRACTIC (durata– 12 săptămâni)

Managementul pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintale endogene în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală. Managementul pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintale exogen-organice în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală. Stagiul va fi efectuat în Centrele comunitare de sănătate mintală din raioanele republicii.

Anul IV

DENUMIREA STGIULUI PRACTIC (durata – 12 săptămâni)

Managementul pacienților cu diverse tulburări de sănătate mintală limitrofe în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală. Managementul pacienților cu diverse tipuri de dependență în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală. Managementul pacienților de vârstă înaintată în condițiile Centrului Comunitar de Sănătate Mintală. Stagiul va fi efectuat în Centrele comunitare de sănătate mintală din raioanele republicii.

F. VOLUMUL DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ/FARMACEUTICĂ/ STOMATOLOGICĂ (VAM/VAF/VAS)

Descrierea deprinderii practice, a volumul și a nivelului de însușire (A/E/I)

Anul I

Nr.	Denumirea deprinderilor practice	Nivelul însușirii	Volumul planificat	Volumul Realizat
1.	Examinarea pacientului cu tulburări psihice.	E	50	
2.	Colectarea anamneșticului subiectiv și obiectiv, a catamnezei pentru stabilirea diagnosticului psihiatric și pentru evaluarea modelului de evoluție al tulburării de sănătate mintală.	E	50	
3.	Recunoașterea și diferențierea tulburărilor de memorie (amnezii, confabulații, pseudoreminiscente, criptomnezii, ecmnezii).	E	50	
4.	Recunoașterea și diferențierea tulburărilor de conduită motrică (agitația psihomotorie (halucinator-paranoidă, maniacală, catatonică, hebefrenică, etc.) și stupoarea).	E	50	
5.	Cunoașterea principiilor de evaluare a dezvoltării psihologice.	A	1	
6.	Cunoașterea principiilor psihoeducației pentru sănătate, promovarea sănătății și a unui stil de viață sănătos (ex. prin prevenție primară și secundară), prevenirea îmbolnăvirilor (ex. prin modificarea stilului de viață).	A	1	

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 34/47**

7.	Să implementeze monitorizarea și evaluarea programelor de promovare a sănătății și de prevenire a îmbolnăvirilor la nivel individual, de grup, comunitar și/sau guvernamental.	A	1	
8.	Cunoașterea intervențiilor specifice pentru persoanele cu nevoi speciale [aria psihopedagogiei speciale în condiții de psihopatologie (ex. logopedie clinică)];	A	1	
9.	Cunoașterea principiilor consilierii psihologice și terapiei suportive.	A	1	

Anul II

Nr	Denumirea deprinderilor practice	Nivelul însușirii	Volumul planificat	Volumul Realizat
1.	Însușirea criteriilor de diagnostic pentru schizofrenie.	E	1	
2.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic pentru Tulburarea schizotipală.	A	1	
3.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic pentru Tulburarea schizoafectivă.	A	1	
4.	Însușirea criteriilor de diagnostic pentru tulburarea psihotică acută cu/fără simptome de schizofrenie.	A	1	
5.	Aplicarea măsurilor de protecție a pacienților cu schizofrenie.	I	1	
6.	Reabilitarea și reinsertia socială a pacienților cu schizofrenie.	I	1	
7.	Comunicarea cu rudele bolnavilor de schizofrenie. Principalele recomandări practice, ce pot fi date acestora în sensul reinsertiei și reintegrării sociale a pacientului.	E	1	
8.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic pentru tulburarea afectivă bipolară (tip de evoluție I și II).	E	1	
9.	Cunoașterea tulburărilor psihice persistente în cadrul epilepsiei (demența epileptică și particularitățile caracterului epileptic).	E	1	
10.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic pentru tulburarea delirantă organică asemănătoare cu schizofrenia (schizofrenia-like).	E	1	
11.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic pentru Tulburarea organică catonică.	E	1	
12.	Cunoașterea testelor psihometrice (MMPI, MMSE)	E	2	
13.	Însușirea testelor pentru testarea stării emoționale (PHQ-2; PHQ-9; TAG-2; TAG-7; YoungMRS, Beck, Hamilton, Ch. Spielberger, Zung W.)	E	5	
14.	Cunoașterea scalelor pentru testarea cognitiei (MCCB-Bateria cognitivă MATRICS)	E	2	
15.	Cunoașterea scalei de evaluare a simptomelor "pozitive" și „negative” din cadrul schizofreniei (PANSS)	E	2	
16.	Cunoașterea scalelor de evaluare a calității vieții (SF-36; HoNOS și MANSA)	E	4	
17.	Prescrierea rețetelor pentru diverse stări psihopatologice, reieșind din caracteristicile farmacocinetice și farmacodinamice ale remediilor	E	50	

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 35/47

	psihoactive.			
18.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de comportament suicidal.	A	2	
19.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de depresie cu ideatie suicidală.	A	2	
20.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de inhibiție psihomotorie.	A	2	
21.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de agitație psihomotorie.	A	2	
22.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de agitație sau stupoare catatonică.	A	2	
23.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de sindrom neuroleptic malign.	A	2	
24.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în sindromul serotoninic și anticolinergic.	A	2	
25.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în cazul stărilor psihotice induse de administrarea substanțelor psihoactive.	A	2	
26.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în stările psihotice acute din cadrul schizofreniei.	A	20	
27.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de schizofrenie hipertoxică (catatonie febrilă).	A	1	
28.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în atacul de panică.	A	5	
29.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de traumă psihică acută sau tulburare de stres posttraumatică.	A	2	
30.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de refuz sau exces de alimentație.	I	5	
31.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în "delirium tremens"	A	2	
32.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în tulburarea neurocognitivă majoră (demență).	A	5	
33.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de "raptus melancolic".	A	2	
34.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în starea crepusculară și disforie.	A	5	
35.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în "status epilepticus".	A	1	
36.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în cazul comportamentului suicidal la copii.	A	1	
37.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în caz de psihoză, agitație sau agresiune la copii.	A	1	
38.	Cunoașterea principiilor de intervenție urgentă în abuzul de substanțe psihoactive la copii.	A	2	
39.	Cunoașterea tehnicii de hipnotizare clasică.	I	1	
40.	Cunoașterea tehnicii de hipnotizare eriksoniană.	I	1	
41.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a programării neurolingvistice.	I	1	
42.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a antrenamentelor autogene.	I	1	
43.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a terapiei umaniste Rpgers.	I	1	

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 36/47**

44.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a ghestalt terapiei.	I	1	
45.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a analizei tranzacționale.	I	1	
46.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a terapei cognitive.	I	1	
47.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a terapiei cognitiv-comportamentale.	I	1	
48.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a psihodramei.	I	1	
49.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a activării comportamentale.	I	1	
50.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a interviului motivațional.	I	1	
51.	Cunoașterea tehnicii de aplicare a tehnicii terapiei prin soluționarea problemelor.	I	1	

Anul III

Nr.	Denumirea deprinderilor practice	Nivelul însușirii	Volumul planificat	Volumul Realizat
1.	Cunoașterea etapelor dezvoltării psihice ale subiectului uman.	A	3	
2.	Cunoașterea abordării retardului mintal.	A	5	
3.	Cunoașterea tehnicii de tratament în dislexii, discalculii, disgrafii.	A	3	
4.	Cunoașterea tehnicii de tratament în de limbaj expresiv, receptiv, fonologică, balbism.	A	2	
5.	Cunoașterea tehnicii de tratament în Tulburare autistă, tulburarea Asperger, sindr. Rett, tulburarea de dezvoltare pervazivă.	A	3	
6.	Cunoașterea tehnicii de tratament în hiperactivitatea cu Deficit Atențional.	A	3	
7.	Cunoașterea tehnicii de tratament în Tulburarea de conduită.	A	2	
8.	Cunoașterea tehnicii de tratament în Tulburarea opoziționism provocator.		2	
9.	Cunoașterea tehnicii de tratament în pică, ruminatie, anorexie, bulimie.	A	2	
10.	Cunoașterea tehnicii de tratament în Ticurile vocale, motorii, tranzitorii, tulburarea Tourette.	A	2	
11.	Cunoașterea tehnicii de tratament în Encoprezie, enurezie.	A	2	
12.	Cunoașterea tehnicii de tratament în Anxietatea de separare.	A	2	
13.	Cunoașterea tehnicii de tratament în Mutismul selectiv.	A	2	
14.	Completarea dosarului și a fișelor de specialitate.	A	10	
15.	Elaborarea unui plan de intervenție individualizat (PII).	A	5	
16.	Evaluarea calității vieții beneficiarilor – completarea scalei HoNOS și MANSĂ.	A	10	
17.	Evaluarea Planului de Intervenție Individualizat conform chestionarului de fidelitate FACT.	A	10	
18.	Crearea unui plan de psihoeducție în grup.	A	3	
19.	Crearea unui plan de psihoeducție individual.	A	3	
20.	Însușirea tehnicii: activarea comportamentală.	E	10	
21.	Însușirea tehnicii: interviul motivațional.	E	10	

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 37/47

22.	Cunoașterea procedurii “Vizita la domiciliu”: metodologie și metode de evaluare – completarea fisei pentru vizita la domiciliu și a chestionarului de eficiență.	A	10	
23.	Cunoașterea formelor modificate ale ebrietății alcoolice în cadrul alcooldependenței. Ebrietatea alcoolică simplă. Ebrietatea patologică.	A	5	
24.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic pentru sindromul de sevraj alcoolic.	A	5	
25.	Cunoașterea variantelor clinice ale psihozelor metalcoolice acute și trenante.	A	5	
26.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru “deliriumul tremens”.	A	2	
27.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru deliriumul metalcoolic profesional și musitant.	A	2	
28.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru halucinoza metalcoolică acută, subacută și cronică.	A	2	
29.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru paranoidele metalcoolice (delirul de gelozie ș.a.).	A	5	
30.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru encefalopatiile metalcoolice (psihoza metalcoolică Korsakoff, ș.a.).	A	5	
31.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării opioizilor (intoxicația acută, sevrajul opiomanic).	A	2	
32.	Cunoașterea manifestărilor clinice și principiilor tratamentului de urgență în cazul supradozării derivaților morfinei.	A	2	
33.	Cunoașterea principiilor terapiei de substituție cu metadonă.	A	5	
34.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării cannabinoidilor (intoxicația acută, consumul cronic de cannabinoidi).	A	5	
35.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării tutunului (intoxicația acută, sindromul de dependență).	A	5	
36.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării sedativelor și hipnoticelor (intoxicația acută, sindromul de dependență).	A	5	
37.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării barbituricelor (intoxicația acută, sindromul de dependență).	A	5	
38.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării cocainei (intoxicația acută, sindromul de dependență).	A	5	

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 38/47**

39.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării substanțelor halucinogene (intoxicația acută, sindromul de dependență).	A	5	
40.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării Ekstasy (intoxicația acută, sindromul de dependență).	A	5	
41.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării psihostimulante (intoxicația acută, sindromul de dependență).	A	5	
42.	Cunoașterea criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările mintale și comportamentale datorate utilizării solvenților ușor volatili (intoxicația acută, sindromul de dependență).	A	5	
43.	Cunoașterea metodelor de identificare a substanțelor psihoactive în materialele biologice ale organismului.	I	10	
44.	Cunoașterea principiilor efectuării expertizei narcologice a stării de ebrietate și a actelor legislative în vigoare.	E	20	

Anul IV

Nr.	Denumirea deprinderilor practice	Nivelul însușirii	Volumul planificat	Volumul Realizat
1.	Prescriere de rețete pentru remediile antipsihotice, inclusiv cu eliberare prelungită.	E	50	
2.	Prescriere de rețete pentru remediile antiparkinsoniene.	E	20	
3.	Prescriere de rețete pentru remediile antidepressive.	E	70	
4.	Prescriere de rețete pentru remediile cu efect timostabilizator.	E	30	
5.	Prescriere de rețete pentru remediile sedative și hipnotice.	E	30	
6.	Prescriere de rețete pentru remediile cu efect pro-cognitiv (anticolinesterazice de tip central, modulatori ai echilibrului GABA/Glutamat.	E	40	
7.	Utilizarea cunoștințelor acumulate în soluționarea diferitor situații clinice.	A	50	
8.	Cunoașterea aplicării Criterii generale de diagnostic privind tulburarea de personalitate	E	1	
9.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip paranoid	E	1	
10.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip schizoid	E	1	
11.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip schizotipal	E	1	
12.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip borderline	E	1	
13.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip narcisc	E	1	
14.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip	E	1	

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 39/47**

	histrionic			
15.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip antisocial	E	1	
16.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip obsesiv-compulsiv	E	1	
17.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip evitant	E	1	
18.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip dependent	E	1	
19.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de personalitate de tip mixt	E	1	
20.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea anxios-fobică	E	1	
21.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de fobie socială	E	1	
22.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea fobie sopecifică	E	1	
23.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de panică	E	1	
24.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea anxios-depresivă	E	1	
25.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea obsesiv-compulsivă	E	1	
26.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru reacția acută la stres	E	1	
27.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de stres post-traumatic	E	1	
28.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de adaptare	E	1	
29.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările dissociative	E	1	
30.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburările somatoforme	E	1	
31.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburări de somn	E	1	
32.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea anorexica	E	1	
33.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea bulimică	E	1	
34.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea reactivă de atașament	E	1	
35.	Cunoașterea aplicării Criteriilor de diagnostic și principiilor de tratament pentru tulburarea de mișcare stereotipă	E	1	
36.	Cunoașterea tipurilor de educație patologică în familie	E	1	
37.	Cunoașterea principiilor de tratament psihofarmacologic la copii	E	1	
38.	Cunoașterea principiilor de tratament psihoterapeutic la copii	E	1	
39.	Cunoașterea psihologiei persoanelor de vârsta a treia.	E	1	
40.	Cunoașterea particularităților modificării personalității și comportamentului la pacienții de vârsta a treia.	E	1	

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 40/47**

41.	Să poată diferenția depresia de involuție și deliriumul senil.	A	1	
42.	Înșușirea criteriilor de diagnostic pozitiv și diferențial pentru declinul neurocognitiv minor și major în cadrul diferitor patologii neurodegenerative cerebrale (Alzheimer, Pick, Parkinson Creutzfield-Jacob, maladia Huntington ș.a.).	A	1	
43.	Cunoașterea particularităților clinico-evolutive și terapeutice ale declinului neurocognitiv minor și major în cadrul maladiilor cerebrovasculare.	E	1	
44.	Să poată asigura asistență medicală calificată în cazul stărilor de delirium suprapus pe demență.	A	1	
45.	Cunoașterea actelor normative vizând expertiza psihiatrico-legală.	E	1	
46.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu tulburări de personalitate.	I	1	
47.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu schizofrenie.	I	1	
48.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu declin cognitiv.	I	1	
49.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu dependență față de substanțele psihoactive.	I	1	
50.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu tulburări organice.	I	1	
51.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu stări psihice excepționale (afectul fiziologic și cel patologic).	I	1	
52.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu tulburări de conștiință.	I	1	
53.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu tulburări psihice în cadrul epilepsiei.	I	1	
54.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale a pacienților cu tulburare afectivă bipolară.	I	1	
55.	Cunoașterea evaluării psihiatrico-legale post-mortem.	I	1	
56.	Cunoașterea principiilor de aplicare a terapiei existențiale	A	1	
57.	Cunoașterea principiilor de aplicare a logoterapiei	A	1	
58.	Cunoașterea principiilor de aplicare a psihanalizei în tulburările nevrotice	A	1	
59.	Cunoașterea principiilor de aplicare a psihanalizei în stările borderline	A	1	
60.	Cunoașterea principiilor de aplicare a psihanalizei în psihoze	A	1	
61.	Cunoașterea principiilor de aplicare psihanalizei în traumatismele psihice	A	1	
62.	Cunoașterea principiilor de aplicare a psihanalizei în tulburările alimentare	A	1	
63.	Cunoașterea principiilor de aplicare a psihanalizei în adicții	A	1	
64.	Cunoașterea principiilor de aplicare a psihanalizei la copii	A	1	
65.	Cunoașterea principiilor de aplicare a psihanalizei la adolescenți	A	1	

Volumul de asistență medicală/farmaceutică/ la stagiile conexe

Nr.	Denumirea deprinderilor practice	Nivelul însușirii	Volumul planificat	Volumul Realizat
Medicina internă				
1.	Examenul clinic general al pacientului cu diverse patologii	A	10	

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT**Redacție: 09****Data: 08.09.2021****Pag. 41/47**

	somatice.			
2.	Modalitatea de structurare a diagnosticului în medicina internă.	A	10	
3.	Particularitățile examinării pacientului cu diverse patologii somatice (respiratorii, cardiace, gastrologice, hepatice, nefrologice.	A	10	
4.	Interpretarea explorărilor parclinice.	A	30	
5.	Efectuarea și descifrarea ECG în bolile cardiovasculare.	A	20	
6.	Întocmirea listei de indicații pentru pacientul cu maladii cardiovasculare.	A	10	
	Neurologie			
1.	Examenul clinic neurologic al pacienților cu diverse patologii neurologice.	A	10	
2.	Explorări paraclinice în neurologie.	A	30	
3.	Interpretarea rezultatelor examinărilor instrumentale și paraclinice în patologiile neurologice.	A	30	
	Endocrinologie			
1.	Examenul clinic al pacienților cu diverse endocrinopatii.	A	10	
2.	Investigații paraclinice în endocrinopatii.	A	30	
3.	Interpretarea rezultatelor investigațiilor paraclinice în endocrinopatii.	A	30	
	Farmacoterapie și farmacologie clinică			
1.	Însușirea regimului de dozare al remediilor neuroleptice, hipnotice, tranchilizante, antidepresive, sărurilor de litiu, anticonvulsivantelor, antiparkinsonienelor, analgezicelor ținând cont de proprietățile farmacodinamicii și farmacocineticii claselor de medicamente menționate.	A	10	
2.	Însușirea principiilor utilizării raționale ale remediilor nootrope, neuroleptice, hipnotice, tranchilizante, antidepresive, sărurilor de litiu, anticonvulsivantelor, antiparkinsonienelor, analgezicelor, adaptogenelor, analepticelor.	A	10	
	Anestezie și terapie intensivă			
1.	Însușirea criteriilor de diagnostic pentru insuficiența pulmonară acută. Însușirea indicațiilor pentru protezarea respiratorie.	A	1	
2.	Însușirea criteriilor de diagnostic pentru insuficiența cardiovasculară acută; șocul cardiogen; criza hipertensivă. Tactica utilizării preparatelor medicamentoase în tratamentul complex al insuficienței cardiovasculare acute. Însușirea principiilor complexului de reanimare cardiopulmonară și cerebrală	A	2	
3.	Însușirea criteriilor de diagnostic și principiilor terapiei intensive a Insuficienței hepatorenale acute.	A	2	
4.	Însușirea criteriilor de diagnostic și principiilor terapiei intensive a Stărilor septice.	A	2	
6.	Însușirea principiilor și criteriilor de eficacitate ale Nutriției parenterale, enterale și combinate a pacienților de profil psihiatric.	A	3	
	Sănătate publică și management			
1.	Să însușească obiectivele strategice principale ale psihiatriei comunitare, prevăzute de reforma serviciilor de sănătate mintală în Republica Moldova.	A	1	

Notă:

- E – efectuarea de sinestătător a deprinderilor practice;
A – asistarea și consultarea cu medicul în problema dată;
I – interpretarea problemei date.

IV. METODE DE PREDARE ȘI INSTRUIRE UTILIZATE

Metode de predare clasice/ tradiționale/:

- Prezentarea cursurilor/ prelegerilor în Power Point cu elucidarea cazurilor clinice rare.
- Rezolvarea la seminar a testelor în variante multiple cu comentarea răspunsurilor.
- Demonstrarea și comentarea schemelor și tehnicilor tradiționale și speciale de diagnostic și tratament.
- Instruire sub aspectul supervizării tehnicilor psihoterapeutice efectuate de către rezident.

Metode de instruire în echipă (în grup 2-3 persoane) și colectivă (în grup 5-6 persoane):

- Dialog profesor – echipă, grupă (față în față).
- Dialog profesor – echipă, grupă sub formă de întrebări și răspunsuri (interactiv).
- Folosirea metodei „asaltului de idei” – se folosesc ideile tuturor participanților la discuție pentru a găsi cea mai adecvată soluție în rezolvarea unei probleme.
- Metoda problematizării – la problemele de situație propuse de profesor, rezidenții elaborează modalități de soluționare.

Metode de activitate individuală:

- Studierea de sinestătătoare a literaturii de specialitate.
- Lucrul sub conducerea profesorului (pegătirea prezentărilor pe tematica aleasă – strategii de diagnostic, tratament, etc.).

Metode de activitate în doi: profesor – rezident; rezident- rezident.

V. METODE DE EVALUARE

- Teste, examene de promovare, deprinderi practice, examen de licență.
- La seminar prin testare cu comentarii.
- La sfârșitul fiecărui modul de pregătire/ciclu conex are loc o evaluare de etapă, făcută la catedra respectivă de către responsabilul de stagiu cu aprecierea notei.
- La finele fiecărui an de studii rezidentul susține examenul de promovare de la an la an în fața comisiei, cu notă în matriculă.
- La finele rezidențiatului (anul IV) – susțin Examenul de Stat de Licență Metode de evaluare utilizate: test grilă, prezentare de caz clinic, examen oral de promovare.

EXAMENUL DE ABSOVIRE La finele rezidențiatului (anul IV) – susțin Examenul de Stat de Licență, care se desfășoară conform Regulamentului.

VI. LIMBA DE PREDARE:

Română

VII. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ LA SPECIALITATE:

A. Obligatorie:

1. Arndt P. Psihosomatica și psihoterapia: ghid / traducere din limba germană de Arndt, Natali Klinghen; sub red. A.B. Smulevich, Dubnițkaia A.B., Thostova A.Ș., Ed.: MEDpress-inform, 2014. -368 p.
2. Bschor Tom, Rub Andreas. Bazele clinico-terapeutice ale tulburărilor afective. Târgu-Mureș: Farmamedia, 2010, 122 p.
3. Cornuțiu G. Breviar de psihiatrie în 2 volume. Ed. Imprimeriei de Vest, Oradea 2003, 977 p.
4. Cornuțiu G. Bazele psihologice ale practicii medicale. Ediția a III-a. Ed. Imprimeriei de Vest, Oradea 2003, 245 p.
5. Cornuțiu G., D. Marinescu „Orientări și perspective în gândirea psihiatrică românească”, ed. Universității din Oradea, 2008, 385 p.
6. Coșciug I., Dolea I., Baci Gh., Pădure A., Rîjicova Svetlana Expertiza judiciară în cazurile privind minorii // IRP, Chișinău, Combinatul Poligrafic, 2005, 136 p.
7. Dafinoiu I., Jenő-Laszlo Vragha Psihoterapii scurte. Strategii, metode, tehnici. București, Polirom, 2005, 345 p.
8. Dafinoiu I. Personalitatea. Metode calitative de abordare. Observația și interviul. București, Polirom, 2005, 240 p.
9. Epileptologie practică. Sub red. lui Klaus Kellermann. Chișinău, Tipografia Centrală, 2001, 118 p.
10. Freud S. OPERE. // Cuvândul de spirit și relațiile sale cu inconștientul. Vol. 7, București, Ed. trei, 2002, 179 p.
11. Freud S. OPERE. // Eseuri de psihanaliză aplicată. Vol.1, București, Ed. trei, 2001, 303 p.
12. Freud S. OPERE. // Inhibiție, simptom, angoasă. Vol. 5, București, Ed. trei, 2001, 233 p.
13. Freud S. OPERE. // Nevroza la copii. Vol. 2, București, Ed. trei, 2001, 272 p.
14. Freud S. OPERE. // Nevroză, psihoză, perversiune. Vol. 8, București, Ed. trei, 2002, 312 p.
15. Freud S. OPERE. // Psihologia inconștientului. Vol. 3, București, Ed. trei, 2001, 264 p.
16. Freud S. OPERE. // Studii despre sexualitate. Vol. 6, București, Ed. trei, 2001, 187 p.
17. Freud S. OPERE. // Studii despre societate și religie. Vol. 4, București, Ed. trei, 2001, 270 p.
18. Fodoreanu Liana Elemente de diagnostic și tratament în psihiatrie. Ed. Medicală Universitară “Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca, 2006, 507 p.
19. Garralda M.E., Raynaud J.Ph. Culture and conflict in child and adolescent mental health. JASON ARONSON, New York, 2008, 274 p.
20. Gheorghe M.D. Actualități în psihiatria biologică. București, ed. Intact, 1999, 445 p.
21. Ghid de psihiatrie practică editat de David Goldberg. Ediția a III-a. București, Editura fundației PRO, București, 1997, 357 p.
22. Grecu Gaboș Iosif. Depresia și bolile psihosomatice. Ed. University Press, Târgu-Mureș, 2009, 211 p.
23. Holdevici Irina Elemente de psihoterapie., București, ALL, 1996, 232 p.
24. ICD-10 Clasificarea tulburărilor mintale și de comportament (Simptomatologie și diagnostic clinic). București, Ed. ALL, 1998, 419 p.
25. Ionescu G. Psihoterapie, București, Ed. Științifică, 1990, 327 p.
26. Kaplan H.I., Sadock B.I. Manual de buzunar de psihiatrie clinică (ediția a treia revizuită). Traducere din engleză. București, ed. Medicală, ediția a 3-a, 2009, 558 p.
27. Kaplan & Sadock's Comprehensive textbook of Psychiatry / editors, Benjamin J. Sadock, Virginia A. Sadock, Pedro Ruiz. 10th Edition, Philadelphia: Wolters Kluwer, 2019.
28. Kecskemeti Ș. Psihoterapia pentru copii și adolescenți. Ed. Imprimeriei de Vest, Oradea, 2003, 125 p.
29. Legea Republicii Moldova „Privind asistența psihiatrică” Nr. 1402-XIII din 16 decembrie 1997. (Monitorul Oficial, 21 mai 1998, nr. 44-46, p. 1, art. 310).
30. Legea Republicii Moldova cu privire la expertiza judiciară. Nr. 1086-XIV din 23.06.2000.
31. Manual de diagnostic și clasificare statistică a tulburărilor mentale. Asociația Psihiatrică Americană, Ediția a 5-ea DSM V TR, București, Editura Medicală Callist, 2016, 947 p.
32. Marinescu Dragoș, Udriștoiu Tudor, Mogoanță Laurențiu. Elemente de psihiatrie biologică în psihofarmacologia clinică. Ed. Auis Printed, Craiova, 2010, 124 p.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 44/47

33. Matthews G., Deary J. Ian, Whiteman C. Martha Psihologia personalității. Trăsături, cauze, consecințe. Trad. de Dana Ligia Ilin, Iași, Polirom, 2005, 508 p.
34. Nacu A.G., Nacu A.A. Psihiatrie judiciară. Chișinău, 1997, 351 p.
35. Nacu A.A. Rolul psihoterapiei de grup cognitiv-comportamentale în tratamentul complex al stărilor nevrotice (studiu clinic, patopsihologic și catamnestic). Autoref. Tezei de Dr. habilitat în șt. medicale. Chișinău, 1997, 40 p.
36. Nica-Udangiu Lidia, Prelipceanu Dan, Mihailescu Radu. Ghid de urgențe în psihiatrie. București, Ed. Scripta, 2000, 222 p.
37. Ordinul Nr. 230 din 15.12. 1997. „Tulburări mintale și de comportament” referitor la expertiza medico-militară a recruților din Republica Moldova.
38. Prelipceanu D. Psihiatrie clinică. Editura Medicală, București, 2013, 1091 p.
39. Psihiatrie Clinică. Sub redacția lui Aurelia Sârbu, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1979, 550 p.
40. Psihiatrie sub redacția lui V. Predescu. Vol. 1, București, Ed. Medicală, 1989, 833 p.
41. Psihiatrie sub redacția lui V. Predescu. Vol. 2, București, Ed. Medicală, 1998, 1143 p.
42. Revenco Mircea Aspecte clinice ale dinamicii psihopatiilor., Chișinău, 1997, 135 p.
43. Revenco Mircea Tulburările depresive: clinica și tratamentul, Chișinău, 2019, 140 p.
44. Robertiello Richard C., Schoenewolf Gerald 101 greșeli în psihoterapie: contrtransfer și contrarezistență în psihoterapie. Traducere din engleză Adina Rădulescu. București, Ed. Trei, 2010, 322 p.
45. Stahl Stephen Psihofarmacologie-Ghidul prescriptorului. Cambridge University Press, Ed. Medicală Callisto, București, 2012, 645 p.
46. Stahl's Essential Psychopharmacology Prescriber's Guide. Sixth edition. Cambridge University Press, 2017, 867 p.
47. Stahl S.M. Psihofarmacologie: baze neuroștiințifice și aplicații practice. Ediția a 4-a. Ed. Medicală Callisto, București, 2018, 608 p.
48. Taylor D., Paton C., Kerwin R. Ghid de terapie psihiatrică, spitalul Maudsley, Trustul MHS south London și Maudsley, ediția a VII, București, Ed. Medicală, 2005, 298 p.
49. Taylor D., Barnes Thomas R.E., Young Allan H. The Maudsley Prescribing Guidelines in Psychiatry, 13th Edition, Wiley Blackwell, London, 2018, 873 p.
50. Tratat de psihiatrie. Coord.: prof univ., dr. Vasile Chirița, prof univ., dr. Roxana Chirița. Ed. Fundației “Andrei Șaguna”, Constanța, 2009, vol. II, pag. 15-75.
51. Tudose Florin, Tudose Cătălina, Dobranici Letiția Tratat de psihopatologie și psihiatrie pentru psihologi, Ed. Trei, București, 2011, 693 p.
52. Udriștoiu T., Marinescu Dr. Ghiduri de terapie farmacologică în tulburările psihiatrice majore. Ed. Medicală Universitară, Craiova, 2014, 246 p.
53. Yaap van Weeghel Внебольничная помощь и психиатрическая реабилитация . 2002 – 15-1.
54. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства при соматических заболеваниях. Государственный научный центр социальной и судебной психиатрии им. В.П.Сербского, Москва 2009.
55. Алексеев Б.Е., Доморацкий В.А. Ювенильная сексология: руководство для специалистов молодежных клиник. Минск: В.И.З.А. ГРУПП, 2009, 352 с.
56. Алкоголизм. (руководство для врачей). Под ред. Г.В. Морозова, В.Е. Рожнова, Э.А. Бабаяна. М.: Медицина, 1983, 432 с.
57. Базисное руководство по психотерапии. Под ред. Решетникова СПб.: «Восточно-Европейский Институт Психоанализа» совместно с издательством «Речь», 2002, 784 с.
58. Блейхер В.М. Эпонимические термины в психиатрии, психотерапии и медицинской психологии. Словарь. К. Вища школа. Головное изд-во, 1984, 448 с.
59. Броун Т., Холмс Г. Эпилепсия // Клиническое руководство. М.: Бином, 2006, 288 с.
60. Буртянский Д.Л., Кришталь В.В. Клиника, лечение и профилактика сексуальных расстройств у женщин. Методические рекомендации. Харьков, 2000, 55 с.
61. Буртянский Д.Л., Кришталь В.В. Диагностика и лечение расстройств мужской потенции. Методические рекомендации. Харьков, 1999, 52 с.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 45/47

62. Гельдер М., Гэт Д., Мейо Р. Оксфордское руководство по психиатрии в двух томах. Первод с английского Т. Кручинской и Н. Полищук. Киев, Изд-во Сфера, 1997, (т. 1 – 499 с.; т. 2 – 435 с.).
63. Гехт А.Б. Стандарты лечения эпилепсии // Лечение нервных болезней. – 2001. № 1. – с. 8 – 14.
64. Громов С.А., Киссин М.Я., Якунина О.Н., Ерошина Е.С. Эпилепсия. Изменения личности. Лечение. – СПб., 2006. – 320 с.
65. Доморацкий В.А. Краткосрочные методы психотерапию – М: Психотерапия, 2008. – 304с.
66. Доморацкий В.А. Диагностика и лечение сексуальных дисфункций у мужчин. Методические рекомендации. Минск. «Альтиора-Живые краски», 2005, 43 с.
67. Доморацкий В.А. Медицинская сексология и психотерапия сексуальных расстройств. – М: Академический Проект; Культура, 2009, 470с.
68. Делинда Е., Мерсер Джорж Вуди // Индивидуальное консультирование наркозависимых. Stefan Batory Foundation, Varşava 2001, 231 с.
69. Дьячук Н.В. Азбука гипноза (книга первая). – М., 2008, «КСП», 112 с.
70. Дьячук Н.В. Азбука гипноза (книга вторая). – М., 2008, «КСП», 214 с.
71. Ерышев О.Ф., Рыбакова .Т.Г, Шабанов .П.Д. Алкогольная зависимость: формирование, течение, противорецидивная терапия. СПб.: Издательство “ЭЛБИ-СПб”, 2002, 192с.
72. Ефремов В.С. Основы суицидологии. СПб.: изд-во «Диалект», 2004, 480 с.
73. Иванец Н.Н., Тюльпин Ю.Г., Чирко В.В., Кинкулькина М.А. Психиатрия и наркология, Изд-во «ГЭОТАР-Медиа», Учебник для ВУЗ-ов, Москва, 2006, 830с.
74. Киссин М.Я. Клиника и терапия парциальных вегетативно-висцеральных и «психических» припадков у больных эпилепсией. Учебно-методическое пособие. – СПб., 2003, 53 с.
75. Клинические разборы в психиатрической практике. Под редакцией проф. А.Г. Гофмана. Москва, МЕДпресс-информ, 2009, 704 с.
76. Ковалёв В.В. Психиатрия детского возраста. М.: «Медицина», 1979, 607 с.
77. Копытов А.В. Созависимое поведение (диагностика, психологические особенности, тактика лечения). Учебно-методическое пособие. Минск, ООО «Харвест», 2005, 51 с.
78. Кратохвил С. Психотерапия семейно-сексуальных дисгармоний: Пер. С чешск. М.: Медицина, 1991; 336с.
79. Кудрявцев И.А. Комплексная судебная психолого-психиатрическая экспертиза (научно-практическое руководство).М.: Изд-во Моск. ун-та, 1999, 497 с.
80. Кулаков С. Основы психосоматики. -СПб.: Речь, 2003.
81. Личко А.Е., Битенский В.С., Подростковая наркология (руководство для врачей). Москва, Медицина , 2000.
82. Мадди Сальваторе Р. Теории личности: сравнительный анализ / пер. с англ., СПб.: Изд-во «Речь», 2002, 539 с.
83. Марценковский И.А., Бикшаева Я.Б. Терапевтические стратегии в эпилептологии. (метод. рекомендации), Киев, 2005, 29 с.
84. Незнанов Н.Г., Громов С.А., Михайлов В.А. Эпилепсия. Качество жизни. Лечение. – СПб., 2005. – 292с.
85. Пантелеева Г.П., Цуцуйковская М.Я., Беляев Б.С. Гебоидная шизофрения / АМН СССР, М.: Медицина, 1986, 192 с.
86. Паттерсон Сесил, Уоткинс Эдвард Теории психотерапии. 5-е издание.,СПб.: Питер, 2003, 544 с.
87. Психиатрия: национальное руководство.// под ред. Т.Б. Дмитриевой, В.Н. Краснова, Н.Г., Незнанова, В.Я. Сёмке, А.С. Тиганова - Москва, «ГЭОТАР-Медиа», 2009, 1000с.
88. Психиатрия позднего возраста. Под ред. Робина Джекоби, Катрин Оппенгаймер в двух томах. Переводс английского В.П. Позняка, Киев Изд-во Сфера, 2003, (т. 1 – 390 с.; т 2 – 491 с.).
89. Психиатрия. Учебное пособие для студентов медицинских вузов. Под ред. В.П. Самохвалова, Ростов н/Д.: Феникс, 2002, 576 с.
90. Психология человека от рождения до смерти. Полный курс психологии развития. Под ред. А.А. Реана, СПб.: «прайм-ЕВРОЗНАК», 2005, 416 с.
91. Пятницкая И.Н., Найдёнова Н.Г. Подростковая наркология. Руководство для врачей. М.: Медицина, 2002, 256 с.

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 46/47

92. Руководство по Психиатрии. Под ред. А.С. Тиганова в двух томах, Москва, Медицина, 1999, (т. 1 – 712 с.; т. 2 - 783 с.).
93. Смулевич А.Б. Депрессии при соматических и психических заболеваниях. Москва, изд-во, МИА, 2003, 432 с.
94. Стратегии лечения алкогольных проблем. Под ред. Герлингса П.Й., Бринка В.Д., Схипперса Г.М., Киев, Изд-во Сфера, 1999, 167 с.
95. Сыропятов О.Г., Дзеружинская Н.А., Патогенез и биологическое лечение алкоголизма. Пособие для врачей. К.: УВМА, 2000, 46 с.
96. Фридман Л.С., Флеминг Н.Ф., Робертс Д.Г., Хайман С.Е. Наркология. Москва, И-во Vinom Publishers, 2000, 319 p.
97. Шабанов П.Д., Штакельберг О.Ю., Наркомании: патопсихология, клиника, реабилитация. Санкт Петербург, 2000.
98. Эрикссон М. Мой голос останется с вами. Москва, Институт общегуманитарных исследований, 2003, 333 с.
99. Яничак Филипп Дж., Дэвис Джон М., Прескорн Шелдон Х., Айд Фрэнк Дж. Мл. Принципы и практика психофармакотерапии. Киев Ника-Центр 1999. 728 с.

B. Suplimentară:

1. Prelipceanu D., Mihailescu R., Teodorescu R. Tratat de sănătate mintală. Vol. 1., București, ed. Enciclopedică, 2000; 622 p.
2. Кинесса М. Брак под микроскопом. Физиология половой жизни. Изд-во Фирма «АДА», Кишинёв, 1990; 180 с.
3. Кон И.С. Введение в сексологию. М.: Медицина, 1998; 321 с.
4. Кон И.С. Сексология: учебное пособие для студентов высших учебн. заведений. М.: Академия, 2004; 384с.
5. Кришталь В.В., Гульдман Б.Л. și Григорян С.Р. Сексология: В 5 т. Харьков: Академия сексологических исследований, 1997; т.1.-352с.; т.2.-272с.; т.3-192с.; т.4.-176с.; т.5.-152с.
6. Мастерс У., Джонсон В., Колодни Р. Основы сексологии. М.: Мир, 1998; 692 с.
7. Психиатрия: национальное руководство.// под ред. Т.Б. Дмитриевой, В.Н. Краснова, Н.Г., Незнанова, В.Я. Сёмке, А.С. Тиганова - Москва, «ГЭОТАР-Медиа», 2009; 1000с.
8. Уайнхолд Б., Уайнхолд Дж. Освобождение от созависимости. Перевод с английского А.Г. Чеславской — М.: Независимая фирма “Класс”, 2002; 224с.

Bibliografie în psihologia clinica

1. American Psychological Association. Division of Clinical Psychology. http://www.worldcat.org/search?q=au%3AAmerican+Psychological+Association.+Division+of+Clinical+Psychology.&qt=hot_author.
2. Allport, Gordon, W., Structura și dezvoltarea personalității, București, 1991.
3. Atkinson, Rita L. Atkinson, Richard C., Smith, Edward E. Bem, Daryl J., *Introducere în psihologie, Editura Tehnică, București, 2002.*
4. APA. (2005). Guidelines and Principles for Accreditation of Programs in Professional Psychology: Quick Reference Guide to Doctoral Programs.
5. Ausubel, D.P., Hetherington, E. M., Handbook of Child Psychology, vol 1-4., New York Wiley, 1983.
6. Compas, Bruce & Gotlib, Ian. (2002). Introduction to Clinical Psychology. New York, NY : McGraw-Hill Higher Education. ISBN 0-07-012491-4.
7. Elahе Nezami; James N. Butcher (16 February 2000). G. Goldstein; Michel Hersen, eds. Handbook of Psychological Assessment. Elsevier. p. 415. ISBN. Golu, P., Verza, E., Zlate, M., Psihologia copilului. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993.
8. Grațîela Sion Psihologia Vârștelor , Editura Fundației România de Măine, 2003, 256 p. <http://www.bp-soroca.md/psihologie/psihologia-varstelor.pdf>

PR 8.5.1 PROGRAMA DE REZIDENȚIAT

Redacție: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 47/47

9. Handbook of Psychological Assessment, 4th ed. Hoboken, NJ : John Wiley & Sons. ISBN 0-471-41979-6.
10. Ionescu, G., Asupra accepțiunii noțiunilor de psihologie medicala, psihologie clinică, psihopatologie și psihiatrie, "Neurologia, Psihiatria, Neurochirurgia", 1971, 16,3, p. 265-272.
11. Ionescu G. Tratat de psihologie medicală și psihoterapie. Ed. ASKLEPIOS. București, 1995, 503 p.
12. Minulescu, Mihaela, Psihologia copilului mic, Editura Psyche, București, 2003.
13. Oprea N., Revenco M., Oprea V., et al. Psihologie medicală. Conspecte și note de curs pentru studenții și rezidenții Universității de Medicină. Ediția a 2-ua. Chișinău, 2018, 224 p.
14. Parke, R.D. and Slaby, R.G., The Development of Aggression, in E.M. Hetherington (Ed), „Handbook of child psychology”, vol.4, New York, Wiley, 1983.
15. Sion, Grațiela, Psihologia vârștelor, Editura Fundației România de Măine, București, 2003.
16. Shakow, D., Clinical Psychology, "Comprehensive Textbook of Psychiatry", III, vol. 3 (R. 1. Kaplan et al. eds.), Williams-Wilkins, Baltimore-London, 1980, p. 2990-3000.
17. Психогенетика: Учебное пособие. Александров А. А. — СПб Питер, 2007. — 192 с.: ил. — (Серия «Учебное пособие») ISBN 5-94723-662-1.
18. Равич-Щербо И. В., Марютина Т. М., Григоренко Е. Л. Под ред. И. В. Равич-Щербо Психогенетика. Учебник. — М.: Аспект Пресс, 2000. — 447 с. — ISBN 5-7567-0232-6http://www.pedlib.ru/Books/1/0187/1_0187-1.shtml

- *Îndeplinirea zilnică a caietului de stagiu al medicului rezident este obligatorie pentru susținerea examenelor de promovare pe parcursul studiilor.*
 - *În caz de nerealizare a baremului indicat în caietul de stagiu rezidentul nu va fi admis la examenul de absolvire de medic specialist în psihiatrie.*
- Nerespectarea acestui program determină retragerea medicului rezident din instituția medico-sanitară respectivă, cât și exmatricularea de la studii de rezidențiat.*